

Bruxelles, 6. prosinca 2022.
(OR. en)

15706/22

**Međuinstitucijski predmet:
2021/0136(COD)**

**TELECOM 519
COMPET 1006
MI 919
DATAPROTECT 352
JAI 1634
CODEC 1941**

ISHOD POSTUPAKA

Od:	Glavno tajništvo Vijeća
Na datum:	6. prosinca 2022.
Za:	Delegacije
Br. preth. dok.:	14959/22 + ADD 1 + ADD 2
Br. dok. Kom.:	9471/21
Predmet:	Prijedlog uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 u pogledu uspostavljanja okvira za europski digitalni identitet – opći pristup (6. prosinca 2022.)

Za delegacije se u Prilogu nalazi opći pristup Vijeća o navedenom prijedlogu kako ga je odobrilo Vijeće (promet, telekomunikacije i energetika) na svojem 3917. sastanku održanom 6. prosinca 2022.

Općim pristupom utvrđuje se privremeno stajalište Vijeća o tom prijedlogu i stvara osnova za pripreme pregovora s Europskim parlamentom.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni Uredbe (EU) br. 910/2014 u pogledu uspostavljanja europskog okvira za digitalni identitet

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 114.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora¹,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) U komunikaciji Komisije od 19. veljače 2020. naslovljenoj „Izgradnja digitalne budućnosti Europe”² najavljena je revizija Uredbe (EU) br. 910/2014 Europskog parlamenta i Vijeća radi poboljšanja njezine učinkovitosti, proširivanja njezinih koristi na privatni sektor i promicanja pouzdanih digitalnih identiteta za sve Europljane.

¹ SL C, , str. .

² COM/2020/67 final.

- (2) U svojim zaključcima od 1. i 2. listopada 2020.³ Europsko vijeće pozvalo je Komisiju da predloži izradu okvira na razini Unije za sigurnu javnu elektroničku identifikaciju, uključujući interoperabilne digitalne potpise, kako bi se korisnicima omogućila kontrola nad vlastitim identitetom i podacima na internetu te kako bi se omogućio pristup javnim, privatnim i prekograničnim digitalnim uslugama.
- (3) U komunikaciji Komisije od 9. ožujka 2021. naslovljenoj „Digitalni kompas 2030.: europski pristup za digitalno desetljeće”⁴ postavljen je cilj okvira Unije koji bi do 2030. doveo do opće upotrebe pouzdanog identiteta koji je pod kontrolom korisnika, odnosno koji bi svakom korisniku omogućivao da kontrolira vlastite interakcije i prisutnost na internetu.
- (4) Usklađenijim pristupom digitalnoj identifikaciji trebali bi se smanjiti rizici i troškovi postojeće fragmentacije zbog upotrebe različitih nacionalnih rješenja i ojačat će se jedinstveno tržište omogućujući građanima, ostalim stanovnicima, kako je definirano nacionalnim pravom, i poduzećima da se na internetu identificiraju na prikladan način koji je jedinstven u cijeloj Uniji. Europskom lisnicom za digitalni identitet osigurat će se fizičkim i pravnim osobama diljem Unije usklađena sredstva elektroničke identifikacije koja će im omogućiti autentifikaciju i razmjenu podataka povezanih s njihovim identitetom. Svatko bi trebao imati mogućnost sigurnog pristupa javnim i privatnim uslugama oslanjanjem na poboljšani ekosustav za usluge povjerenja i na provjerene dokaze identiteta i potvrde atributa, kao što je sveučilišna diploma koja je zakonski priznata i prihvaćena svugdje u Uniji. Europskim okvirom za digitalni identitet nastoji se postići pomak s oslanjanja samo na nacionalna rješenja za digitalni identitet na pružanje elektroničkih potvrda atributa koje vrijede na europskoj razini. Pružatelji elektroničkih potvrda atributa trebali bi raspolagati jasnim i jedinstvenim skupom pravila, a javne uprave trebale bi se moći osloniti na elektroničke dokumente u zadanom formatu.

³ <https://www.consilium.europa.eu/hr/press/press-releases/2020/10/02/european-council-conclusions-1-2-october-2020/>

⁴ COM/2021/118 final/2.

- (4a) Nekoliko država članica uvelo je i u velikoj mjeri upotrebljava sredstva elektroničke identifikacije koja pružatelji usluga u Uniji danas prihvaćaju. Osim toga, ulagalo se i u nacionalna i u prekogranična rješenja na temelju postojeće Uredbe eIDAS, uključujući tehničku infrastrukturu za interoperabilnost čvorišta eIDAS-a. Kako bi se osigurala komplementarnost i to da sadašnji korisnici prijavljenih sredstava elektroničke identifikacije brzo prihvate europske lisnice za digitalni identitet te kako bi se učinci na postojeće pružatelje usluga sveli na najmanju moguću mjeru, očekuje se da će europske lisnice za digitalni identitet iskoristiti iskustvo s postojećim sredstvima elektroničke identifikacije, kao i uvedenu infrastrukturu eIDAS-a na europskoj i nacionalnoj razini.
- (5) Kako bi se poduprlo tržišno natjecanje europskih poduzeća, pružatelji internetskih usluga trebali bi se moći osloniti na rješenja za digitalni identitet priznata u cijeloj Uniji, bez obzira na državu članicu u kojoj su stavljena na raspolaganje i tako iskoristiti prednosti usklađenog europskog pristupa povjerenju, sigurnosti i interoperabilnosti. Elektroničke potvrde atributa trebale bi imati jednaku pravnu vrijednost u cijeloj Uniji, i za korisnike i za pružatelje usluga.
- (6) Uredba (EU) br. 2016/679⁵ primjenjuje se na obradu osobnih podataka u provedbi ove Uredbe. Stoga bi se ovom Uredbom trebale utvrditi posebne mjere zaštite kako bi se spriječilo da pružatelji sredstava elektroničke identifikacije i elektroničke potvrde atributa kombiniraju osobne podatke iz drugih usluga s osobnim podacima povezanim s uslugama obuhvaćenima područjem primjene ove Uredbe. Osobni podaci povezani s europskim lisnicama za digitalni identitet trebali bi se čuvati logički odvojeno od ostalih podataka koje izdavatelj čuva. Ovom se Uredbom izdavatelje europskih lisnica za digitalni identitet ne sprječava da primijene dodatne tehničke mjere kojima se doprinosi zaštiti osobnih podataka, kao što je fizičko odvajanje osobnih podataka koji se odnose na stavljanje lisnica na raspolaganje od bilo kojih drugih podataka koje izdavatelj čuva.

⁵ Uredba (EU) 2016/679 Europskog parlamenta i Vijeća od 27. travnja 2016. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Direktive 95/46/EZ (Opća uredba o zaštiti podataka), SL L 119, 4.5.2016., str. 1.

- (7) Potrebno je utvrditi usklađene uvjete za uspostavljanje okvira za europske lisnice za digitalni identitet koje će na raspolaganje stavljati države članice, a kojima bi se trebalo potaknuti sve građane Unije i ostale stanovnike, kako je definirano nacionalnim pravom, da sigurno dijele podatke koji se odnose na njihov identitet na pristupačan i praktičan način pod isključivom kontrolom korisnika. Trebalo bi razvijati tehnologije korištene za ostvarivanje tih ciljeva radi postizanja najviše razine sigurnosti, privatnosti, praktičnosti za korisnike i široke upotrebljivosti. Države članice trebale bi osigurati jednak pristup digitalnoj identifikaciji svim svojim državljanima i stanovnicima.
- (8) Kako bi se pouzdajuće strane mogle osloniti na upotrebu europskih lisnica za digitalni identitet i kako bi se korisnika zaštitilo od nezakonite uporabe osjetljivih podataka, pouzdajuće strane trebale bi biti registrirane u okviru postupka prijave. Zahtjevi za prijavu koji se primjenjuju na pouzdajuće strane trebali bi se u većini slučajeva temeljiti na pružanju ograničene količine informacija potrebnih za autentifikaciju pouzdajuće strane u pogledu europske lisnice za digitalni identitet. Zahtjevima bi se trebala omogućiti i upotreba automatiziranih postupaka ili postupaka jednostavnog samoprijavljivanja, uključujući oslanjanje na postojeće registre i korištenje njima u državama članicama. Istodobno, za kategorije osjetljivih podataka mogu postojati posebni režimi na nacionalnoj razini ili na razini Unije kojima se pouzdajućim stranama mogu nametnuti stroži zahtjevi u pogledu registracije i autorizacije kako bi se u tim slučajevima spriječila nezakonita upotreba podataka o identitetu. U drugim slučajevima upotrebe pouzdajuće strane mogu biti izuzete od prijave namjere da se oslone na europsku digitalnu lisnicu, na primjer, ako pravo na provjeru posebnih atributa ne zahtijeva ili ne dopušta autentifikaciju pouzdajuće strane elektroničkim putem. U tim scenarijima koji se odvijaju uživo korisnik obično može identificirati pouzdajuću stranu zahvaljujući kontekstu, primjerice u interakciji sa službenikom za najam automobila ili ljekarnikom. Postupak prijave trebao bi se voditi sektorskim zakonodavstvom Unije ili nacionalnim propisima jer se time omogućuje uzimanje u obzir različitih slučajeva uporabe koji se mogu razlikovati u pogledu zahtjevâ za registraciju, načina rada (na internetu / izvan interneta) ili u pogledu zahtjevâ za autentifikaciju uređaja koji se mogu povezati s europskom lisnicom za digitalni identitet. Ne bi trebalo biti propisano da se provjera upotrebe europske lisnice za digitalni identitet od strane pouzdajućih strana provodi na razini europske lisnice za digitalni identitet.

- (9) Sve europske lisnice za digitalni identitet trebale bi korisnicima omogućiti elektroničku identifikaciju i autentifikaciju na internetu i izvan njega radi pristupa širokom spektru javnih i privatnih usluga. Ne dovodeći u pitanje ovlasti država članica s obzirom na identifikaciju njihovih državljana i stanovnika, lisnice mogu služiti i institucionalnim potrebama javnih uprava, međunarodnih organizacija te institucija, tijela, ureda i agencija Unije. Upotreba izvan interneta bila bi važna u mnogim sektorima, uključujući zdravstveni sektor, u kojem se usluge često pružaju u izravnoj interakciji, a e-recepti trebali bi se moći pouzdati u QR-kodove ili slične tehnologije za provjeru autentičnosti. Oslanjajući se na „visoku” razinu sigurnosti, europskim lisnicama za digitalni identitet trebao bi se iskoristiti potencijal koji nude rješenja zaštićena od neovlaštenih manipulacija, kao što su sigurni elementi, kako bi se ispunili sigurnosni zahtjevi iz ove Uredbe. Europske lisnice za digitalni identitet trebale bi ujedno korisnicima omogućiti stvaranje i upotrebu kvalificiranih elektroničkih potpisa i pečata koji su prihvaćeni u cijelom EU-u. Da bi osobe i poduzeća imali koristi od pojednostavnjenja i smanjenja troškova u cijelom EU-u, među ostalim omogućivanjem ovlasti za zastupanje i e-mandata, države članice trebale bi izdavati europske lisnice za digitalni identitet na temelju zajedničkih normi kako bi se osigurala neometana interoperabilnost i visoka razina sigurnosti. Samo nadležna tijela država članica mogu s visokim stupnjem pouzdanosti utvrditi identitet osobe, pa se u njih moguće pouzdati da je osoba koja tvrdi da je određeni identitet njezin doista ta osoba. Stoga je nužno da se europske lisnice za digitalni identitet oslanjaju na pravni identitet građana, drugih stanovnika ili pravnih subjekata. Povjerenje u europske lisnice za digitalni identitet povećala bi činjenica da su izdavatelji dužni provoditi odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere kako bi razina sigurnosti bila razmjerna rizicima za prava i slobode fizičkih osoba, u skladu s Uredbom (EU) 2016/679. Izdavanje, upotreba za autentifikaciju i opoziv europskih lisnica za digitalni identitet besplatni su za fizičke osobe. Usluge koje se oslanjaju na upotrebu lisnice mogu uzrokovati troškove povezane s, na primjer, izdavanjem elektroničkih potvrda atributa lisnici.

(9a) Korisno je olakšati prihvaćanje i upotrebu europskih lisnica za digitalni identitet putem njihove neometane integracije u ekosustav javnih i privatnih digitalnih usluga koje se već provode na nacionalnoj, lokalnoj ili regionalnoj razini. Kako bi se postigao taj cilj, države članice mogu predvidjeti pravne i organizacijske mjere da bi se povećala fleksibilnost za izdavatelje europskih lisnica za digitalni identitet i omogućile dodatne funkcije europskih lisnica za digitalni identitet koje nadilaze ono što je utvrđeno ovom Uredbom, među ostalim poboljšanom interoperabilnošću s postojećim nacionalnim sredstvima elektroničke identifikacije. To ni u kom slučaju ne bi smjelo biti na štetu pružanja osnovnih funkcija europskih lisnica za digitalni identitet kako je utvrđeno u ovoj Uredbi niti bi smjelo služiti promicanju postojećih nacionalnih rješenja u odnosu na europske lisnice za digitalni identitet. Budući da te dodatne funkcije nadilaze ovu Uredbu, na njih se ne primjenjuju odredbe o prekograničnom oslanjanju na europske lisnice za digitalni identitet utvrđene u ovoj Uredbi.

- (10) Kako bi se postigla visoka razina zaštite podataka, sigurnosti i pouzdanosti, ovom bi se Uredbom trebao uspostaviti usklađeni okvir s pojedinostima o zajedničkim specifikacijama i zahtjevima primjenjivima na europske lisnice za digitalni identitet. Akreditirana tijela za ocjenjivanje sukladnosti koja su imenovale države članice trebala bi certificirati sukladnost europskih lisnica za digitalni identitet s tim zahtjevima. Certifikacija bi se posebno trebala oslanjati na relevantne europske programe kibersigurnosne certifikacije ili njihove dijelove, uspostavljene na temelju Uredbe (EU) 2019/881⁶, u mjeri u kojoj obuhvaćaju kibersigurnosne zahtjeve koji se primjenjuju na europske lisnice za digitalni identitet. Oslanjanje na europske programe kibersigurnosne certifikacije trebalo bi dovesti do usklađene razine povjerenja u sigurnost europskih lisnica za digitalni identitet, neovisno o tome gdje su u Uniji izdane. Kibersigurnosna certifikacija europskih lisnica za digitalni identitet trebala bi se temeljiti na ulozi nacionalnih tijela za kibersigurnosnu certifikaciju u nadzoru i praćenju usklađenosti certifikata, koje izdaju tijela za ocjenjivanje sukladnosti u okviru svoje nadležnosti, s relevantnim europskim programima kibersigurnosti. Slično tome, certifikacija bi se, prema potrebi, trebala temeljiti na standardima i tehničkim specifikacijama kako je navedeno u Uredbi (EU) 2019/881. Takve specifikacije mogu se upotrebljavati kao najsuvremeniji dokumenti, kako je navedeno u relevantnim programima kibersigurnosne certifikacije na temelju Uredbe (EU) 2019/881. Ako nijedan relevantni europski program kibersigurnosne certifikacije uspostavljen na temelju Uredbe (EU) 2019/881 ne obuhvaća certifikaciju relevantnih usluga ili postupaka koji doprinose sigurnosti lisnice, trebalo bi izraditi odgovarajuće programe u skladu s glavom III. Uredbe (EU) 2019/881. Trebalo bi uspostaviti zajednički i usklađen program certifikacije europskih lisnica za digitalni identitet radi procjene njihove usklađenosti sa zajedničkim specifikacijama i zahtjevima iz ove Uredbe, osim onima koji su povezani s kibersigurnošću i zaštitom podataka, i to posebno onima koji se odnose na funkcionalne i operativne aspekte. Što se tiče te certifikacije, kako bi se osigurala visoka razina povjerenja i transparentnosti, trebalo bi uspostaviti mehanizme i postupke s ciljem poticanja uzajamnog učenja i suradnje među državama članicama u pogledu praćenja i preispitivanja certifikacijskih tijela te certifikata i izvješća o certifikaciji koje izdaju. Takvim mehanizmom uzajamnog učenja ne bi se trebale dovoditi u pitanje Uredba (EZ) 2016/679 i Uredba (EU) 2019/881. Certifikacija lisnice u skladu s Uredbom (EZ) 2016/679 dobrovoljni je alat koji se, među ostalim, može upotrebljavati za dokazivanje usklađenosti sa zahtjevima utvrđenima u Uredbi (EZ) 2016/679 s obzirom na to da se oni primjenjuju na europske lisnice za digitalni identitet i njihovo pružanje europskim građanima.

⁶ Uredba (EU) 2019/881 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o ENISA-i (Agencija Europske unije za kibersigurnost) te o kibersigurnosnoj certifikaciji u području informacijske i komunikacijske tehnologije i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 526/2013 (Akt o kibersigurnosti), SL L 151, 7.6.2019., str. 15.

- (10a) Uključivanje građana i stanovnika u europsku lisnicu za digitalni identitet trebalo bi olakšati oslanjanjem na sredstva elektroničke identifikacije izdana uz „visoku” razinu sigurnosti. Na sredstva elektroničke identifikacije izdana uz „znatnu” razinu sigurnosti trebalo bi se oslanjati samo u slučajevima kada usklađene tehničke i operativne specifikacije koje upotrebljavaju sredstva elektroničke identifikacije izdana uz „znatnu” razinu sigurnosti u kombinaciji s drugim dodatnim sredstvima provjere identiteta budu omogućavale ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi u pogledu „visoke” razine sigurnosti. Takva dodatna sredstva ili mjere trebali bi biti pouzdani, korisnici bi ih trebali moći jednostavno upotrebljavati te bi se mogli temeljiti na mogućnosti upotrebe postupaka uključivanja na daljinu, kvalificiranih certifikata potkrijepljenih kvalificiranim potpisima, kvalificirane elektroničke potvrde atributa ili kombinacije tih postupaka. Kako bi se osigurala dostatna primjena europskih lisnica za digitalni identitet, u provedbenim aktima trebalo bi utvrditi usklađene tehničke i operativne specifikacije za uključivanje korisnika upotrebom sredstava elektroničke identifikacije, uključujući sredstva izdana uz „znatnu” razinu sigurnosti.
- (10b) Cilj je ove Uredbe korisniku pružiti potpuno mobilnu, sigurnu i korisnicima prilagođenu europsku lisnicu za digitalni identitet. Kao prijelazna mjera dok ne budu dostupna certificirana rješenja kojima se onemogućuju neovlaštene manipulacije, kao što su sigurni elementi u korisničkim uređajima, europske lisnice za digitalni identitet mogu se osloniti na certificirane vanjske sigurne elemente za zaštitu kriptografskog materijala i drugih osjetljivih podataka ili na prijavljena nacionalna rješenja sa „znatnom” razinom sigurnosti kako bi dokazale usklađenost s relevantnim zahtjevima iz Uredbe u pogledu razine sigurnosti lisnice. Primjenu navedene prijelazne mjere trebalo bi ograničiti na slučajeve koji zahtijevaju „visoku” razinu sigurnosti, kao što su uključivanje korisnika u lisnicu i autentifikacija za pristup uslugama za koje je potrebna „visoka” razina sigurnosti. Pri autentifikaciji za pristup uslugama za koje je potrebna „znatna” razina sigurnosti europske lisnice za digitalni identitet ne bi trebale zahtijevati primjenu navedene prijelazne mjere. Ovom se Uredbom ne bi trebali dovoditi u pitanje nacionalni uvjeti za izdavanje i upotrebu certificiranog vanjskog sigurnog elementa u slučaju da se ta prijelazna mjera temelji na njemu.

- (11) Europskim lisnicama za digitalni identitet trebala bi se osigurati najviša razina zaštite i sigurnosti osobnih podataka koji se upotrebljavaju za autentifikaciju, bez obzira na to pohranjuju li se ti podaci lokalno ili u rješenjima koja se temelje na računalstvu u oblaku, uzimajući u obzir različite razine rizika. Obrada biometrijskih podataka kao čimbenik autentifikacije u okviru pouzdane autentifikacije korisnika jedna je od metoda identifikacije kojom se pruža visoka razina pouzdanosti, posebno kad se upotrebljava u kombinaciji s drugim elementima autentifikacije. Budući da su biometrijski podaci jedinstveno obilježje određene osobe, obrada biometrijskih podataka dopuštena je samo u skladu s iznimkama iz članka 9. stavka 2. Uredbe (EU) 2016/679 i zahtijeva odgovarajuće zaštitne mjere razmjerne riziku koji takva obrada može prouzročiti za prava i slobode fizičkih osoba.
- (11a) Funkcioniranje europskih lisnica za digitalni identitet trebalo bi biti transparentno i omogućivati provjerljivu obradu osobnih podataka. Kako bi se to postiglo, države članice potiču se na otkrivanje izvornog koda softverskih komponenti europskih lisnica za digitalni identitet koje su povezane s obradom osobnih podataka i podataka pravnih osoba. Otkrivanje takvog izvornog koda omogućuje društvu, uključujući korisnike i programere, da razumiju njegovo funkcioniranje. Time bi se ujedno moglo povećati povjerenje korisnika u ekosustav lisnice i doprinijeti sigurnosti lisnica tako što bi se svima omogućilo da prijave slabe točke i pogreške u kodu. To dobavljačima omogućuje isporuku i održavanje vrlo sigurnog proizvoda. Osim toga i prema potrebi, države članice potiču se da na temelju licencije za softver otvorenog koda stave izvorni kod na raspolaganje. Licencija za softver otvorenog koda omogućuje društvu, uključujući korisnike i programere, izmjenu i ponovnu uporabu izvornog koda.
- (12) Kako bi se osiguralo da europski okvir za digitalni identitet bude otvoren za inovacije i tehnološki razvoj te da bude otporan na buduće promjene, države članice trebalo bi poticati da zajednički uspostave testna okružja za testiranje inovativnih rješenja u kontroliranom i sigurnom okružju, posebno radi poboljšanja funkcionalnosti i zaštite osobnih podataka, sigurnosti i interoperabilnosti rješenja te za informiranje o budućim ažuriranjima tehničkih upućivanja i pravnih zahtjeva. U okviru tog okružja trebalo bi poticati uključivanje europskih malih i srednjih poduzeća, start-up poduzeća i pojedinačnih inovatora i istraživača.

- (13) Uredbom (EU) 2019/1157⁷ jača se sigurnost osobnih iskaznica s pomoću poboljšanih sigurnosnih obilježja do kolovoza 2021. Države članice trebale bi razmotriti izvedivost njihova prijavljivanja u okviru sustava elektroničke identifikacije kako bi se proširila prekogranična dostupnost sredstava elektroničke identifikacije.
- (14) Postupak prijave sustava elektroničke identifikacije trebao bi se pojednostavniti i ubrzati kako bi se promicao pristup praktičnim, pouzdanim, sigurnim i inovativnim rješenjima za autentifikaciju i identifikaciju i, prema potrebi, poticalo privatne pružatelje identiteta da nude sustave elektroničke identifikacije tijelima država članica za prijavu kao nacionalne sustave elektroničke identifikacije prema Uredbi 910/2014.
- (15) Pojednostavnjenjem postojećih postupaka prijave i stručnog pregleda spriječit će se heterogeni pristupi procjeni različitih prijavljenih sustava elektroničke identifikacije i olakšati uspostava povjerenja među državama članicama. Novi, pojednostavnjeni mehanizmi trebali bi služiti kao poticaj za suradnju država članica u području sigurnosti i interoperabilnosti njihovih prijavljenih sustava elektroničke identifikacije.
- (16) Države članice trebale bi iskoristiti nove, fleksibilne alate kako bi se osigurala usklađenost sa zahtjevima iz ove Uredbe i relevantnih provedbenih akata. Ovom bi Uredbom državama članicama trebalo dopustiti da upotrebljavaju izvješća i procjene akreditiranih tijela za ocjenu sukladnosti, kako je predviđeno u programima certifikacije koje treba uspostaviti na razini Unije prema Uredbi (EU) 2019/881, u svrhu podupiranja njihovih zahtjeva u vezi s usklađivanjem programa ili dijelova tih programa sa zahtjevima iz Uredbe eIDAS o interoperabilnosti i sigurnosti prijavljenih sustava elektroničke identifikacije.

⁷ Uredba (EU) 2019/1157 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. lipnja 2019. o jačanju sigurnosti osobnih iskaznica građana Unije i boravišnih isprava koje se izdaju građanima Unije i članovima njihovih obitelji koji ostvaruju pravo na slobodno kretanje (SL L 188, 12.7.2019., str. 67.).

- (17a) Upotreba jedinstvenih i trajnih identifikatora koje izdaju države članice ili koje generira europska lisnica za digitalni identitet, zajedno s upotrebom osobnih identifikacijskih podataka, ključna je kako bi se osiguralo da se identitet korisnika, posebno u javnom sektoru i kada je to propisano nacionalnim pravom ili pravom Unije, može provjeriti. Ovom bi Uredbom trebalo osigurati da europska lisnica za digitalni identitet može staviti na raspolaganje mehanizam kojim se omogućuje uspoređivanje zapisa, među ostalim upotrebom kvalificiranih elektroničkih potvrda atributa, te kojim se omogućuje uključivanje jedinstvenih i trajnih identifikatora u skup podataka za identifikaciju osobe. Jedinstveni i trajni identifikator može se sastojati od jednog ili više identifikacijskih podataka koji mogu biti specifični za sektor dok god služi jedinstvenoj identifikaciji korisnika u cijeloj Uniji. Europskom lisnicom za digitalni identitet trebao bi se osigurati i mehanizam kojim se omogućuje upotreba identifikatora specifičnih za pouzdajuće strane u slučajevima kada se nacionalnim pravom ili pravom Unije zahtijeva upotreba jedinstvenog i trajnog identifikatora. U svim slučajevima mehanizmom predviđenim kako bi se olakšali uspoređivanje zapisa te upotreba jedinstvenih i trajnih identifikatora trebalo bi osigurati zaštitu korisnika od zlouporabe osobnih podataka u skladu s ovom Uredbom i primjenjivim pravom Unije, posebno Uredbom (EU) 2016/679, među ostalim od rizika izrade profila i praćenja povezanih s upotrebom europske lisnice za digitalni identitet.
- (17aa) Ključno je uzeti u obzir potrebe korisnika i time potaknuti potražnju za europskim lisnicama za digitalni identitet. Na raspolaganju bi trebali biti smisleni slučajevi upotrebe i internetske usluge koje se oslanjaju na europske lisnice za digitalni identitet. Radi praktičnosti za korisnike i kako bi se osigurala prekogranična dostupnost takvih usluga, važno je poduzeti mjere za olakšavanje sličnog pristupa osmišljavanju, razvoju i uvođenju internetskih usluga u svim državama članicama. Neobvezujuće smjernice o tome kako osmisliti, razviti i uvesti internetske usluge koje se oslanjaju na europske lisnice za digitalni identitet mogle bi postati koristan alat za postizanje tog cilja. Te bi smjernice trebalo izraditi uzimajući u obzir okvir Unije za interoperabilnost. Države članice trebale bi imati glavnu ulogu u njihovom donošenju.

- (18) U skladu s Direktivom (EU) 2019/882⁸ osobe s invaliditetom trebale bi moći upotrebljavati europske lisnice za digitalni identitet, usluge povjerenja i proizvode krajnjih korisnika koji se upotrebljavaju u pružanju tih usluga na jednakoj osnovi s drugim korisnicima.
- (19) Ova Uredba ne bi se trebala odnositi na sklapanje i valjanost ugovorâ ili drugih pravnih obveza ako postoje zahtjevi u pogledu oblika utvrđeni nacionalnim pravom ili pravom Unije. Osim toga, ona ne bi trebala utjecati na nacionalne zahtjeve u pogledu oblika koji vrijede za javne registre, a posebno trgovačke registre i zemljišne knjige.
- (20) Pružanje i upotreba usluga povjerenja postaju sve važniji za međunarodnu trgovinu i suradnju. Međunarodni partneri EU-a uspostavljaju okvire povjerenja po uzoru na Uredbu (EU) br. 910/2014. Stoga, kako bi se olakšalo priznavanje takvih usluga i njihovih pružatelja, provedbenim zakonodavstvom mogu se utvrditi uvjeti pod kojima bi se okviri povjerenja trećih zemalja mogli smatrati jednakovrijednima okvirima povjerenja za kvalificirane usluge povjerenja i kvalificirane pružatelje usluga povjerenja u ovoj Uredbi, kao dopuna mogućnosti uzajamnog priznavanja usluga povjerenja i pružatelja usluga povjerenja s poslovnim nastanom u Uniji i u trećim zemljama u skladu s člankom 218. Ugovora. Pri utvrđivanju uvjeta pod kojima bi se okviri povjerenja trećih zemalja mogli smatrati jednakovrijednima okviru povjerenja za kvalificirane usluge povjerenja i kvalificirane pružatelje usluga povjerenja iz ove Uredbe trebalo bi osigurati i usklađenost s relevantnim odredbama Direktive XXXX/XXXX (Direktiva NIS2) i Uredbe (EU) 2016/679, kao i upotrebu pouzdanih popisa kao ključnih elemenata za izgradnju povjerenja.

⁸ Direktiva (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. travnja 2019. o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga (SL L 151, 7.6.2019., str. 70.).

- (21) Ova bi se Uredba trebala temeljiti na aktima Unije kojima se osiguravaju pravedna tržišta neograničenog tržišnog natjecanja u digitalnom sektoru. Konkretno, temelji se na Uredbi (EU) 2022/1925, kojom se uvode pravila za pružatelje osnovnih usluga platforme imenovane nadzornicima pristupa, i, među ostalim, zabranjuje se nadzornicima pristupa da od poslovnih korisnika zahtijevaju upotrebu ili nuđenje usluge identifikacije nadzornika pristupa ili uspostavu interoperabilnosti s njom u kontekstu usluga koje nude poslovni korisnici koji upotrebljavaju osnovne usluge platforme tog nadzornika pristupa. U članku 6. stavku 7. Uredbe 2022/1925 zahtijeva se da nadzornici pristupa poslovnim korisnicima i pružateljima pomoćnih usluga omoguće pristup istim značajkama operativnog sustava, hardvera i softvera koje su dostupne ili kojima se koriste pri pružanju pomoćnih usluga nadzornikâ pristupa, kao i da omoguće interoperabilnost s njima. Prema članku 2. stavku 15. Akta o digitalnim tržištima usluge identifikacije vrsta su pomoćnih usluga. Poslovni korisnici i pružatelji pomoćnih usluga trebali bi stoga moći pristupiti takvim hardverskim ili softverskim značajkama, kao što su sigurni elementi u pametnim telefonima, i uspostaviti interoperabilnost s njima putem europskih lisnica za digitalni identitet ili prijavljenih sredstava elektroničke identifikacije država članica.

(22) Kako bi se pojednostavnile obveze kibersigurnosti nametnute pružateljima usluga povjerenja, kao i kako bi se omogućilo tim pružateljima usluga i njihovim odgovarajućim nadležnim tijelima da iskoriste pravni okvir utvrđen Direktivom XXXX/XXXX (Direktiva NIS2), za usluge povjerenja potrebno je poduzeti odgovarajuće tehničke i organizacijske mjere na temelju Direktive XXXX/XXXX (Direktiva NIS2), kao što su mjere za rješavanje kvarova sustava, ljudske pogreške, štetnih radnji ili prirodnih pojava radi upravljanja rizicima koje predstavljaju za sigurnost mrežnih i informacijskih sustava koje ti pružatelji upotrebljavaju pri pružanju svojih usluga, kao i za prijavljivanje ozbiljnih incidenata i kiberprijetnji u skladu s Direktivom XXXX/XXXX (Direktiva NIS2). Kad je riječ o prijavljivanju incidenata, pružatelji usluga povjerenja trebali bi prijaviti sve incidente koji imaju znatan učinak na pružanje njihovih usluga, uključujući one uzrokovane krađom ili gubitkom uređaja, oštećenjima mrežnog kabela ili incidentima koji su se dogodili u kontekstu identifikacije osoba. Zahtjevi za upravljanje kibersigurnosnim rizicima i obveze izvješćivanja prema Direktivi XXXXXX [NIS2] trebali bi se smatrati nadopunama zahtjeva nametnutih pružateljima usluga povjerenja prema ovoj Uredbi. Prema potrebi, nadležna tijela imenovana prema Direktivi XXXX/XXXX (Direktiva NIS2) trebala bi i dalje primjenjivati utvrđene nacionalne prakse ili smjernice povezane s ispunjavanjem zahtjeva za sigurnost i izvješćivanje te nadzirati poštovanje takvih zahtjeva prema Uredbi (EU) br. 910/2014. Svi zahtjevi na temelju ove Uredbe ne utječu na obvezu prijavljivanja povrede osobnih podataka prema Uredbi (EU) 2016/679.

- (23) Potrebno je primjereno razmotriti osiguravanje učinkovite suradnje između tijela NIS-a i eIDAS-a. Ako se nadzorno tijelo prema ovoj Uredbi razlikuje od nadležnih tijela imenovanih prema Direktivi XXXX/XXXX [NIS2], ta bi tijela trebala pravodobno blisko surađivati razmjenom relevantnih informacija kako bi se osigurao učinkovit nadzor i usklađenost pružatelja usluga povjerenja sa zahtjevima utvrđenima ovom Uredbom i Direktivom XXXX/XXXX [NIS2]. Točnije, nadzorna tijela prema ovoj Uredbi trebala bi imati pravo zatražiti od nadležnog tijela prema Direktivi XXXXX/XXXX [NIS2] da pruži relevantne informacije potrebne za dodjelu kvalificiranog statusa i provodi nadzorne mjere radi provjere usklađenosti pružatelja usluga povjerenja s relevantnim zahtjevima iz NIS-a 2 ili zahtijeva da isprave neusklađenost.
- (24) Bitno je osigurati pravni okvir kako bi se olakšalo prekogranično priznavanje među postojećim nacionalnim pravnim sustavima u odnosu na usluge elektroničke preporučene dostave. Tim bi se okvirom mogle otvoriti i nove tržišne mogućnosti za Unijine pružatelje usluga povjerenja jer će oni na paneuropskoj razini moći ponuditi nove usluge elektroničke preporučene dostave. Kako bi se osiguralo da se podaci s pomoću kvalificirane usluge elektroničke preporučene dostave dostave ispravnom primatelju, kvalificirane usluge elektroničke preporučene dostave trebale bi osigurati da se primatelj identificira s potpunom sigurnošću, dok bi za identifikaciju pošiljatelja bila dovoljna visoka razina pouzdanosti. Države članice trebale bi poticati pružatelje kvalificiranih usluga elektroničke preporučene dostave na to da njihove usluge budu interoperabilne s kvalificiranim uslugama elektroničke preporučene dostave koje pružaju drugi kvalificirani pružatelji usluga povjerenja radi jednostavnog prijenosa elektronički registriranih podataka između dvaju ili više kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja i promicanja poštene prakse na unutarnjem tržištu.
- (25) U većini slučajeva građani i ostali stanovnici ne mogu sigurno i uz visoku razinu zaštite podataka digitalno prekogranično razmjenjivati informacije koje se odnose na njihov identitet, kao što su adrese, dob i stručne kvalifikacije, vozačke dozvole i druge dozvole i podaci o plaćanjima.

- (26) Trebalo bi biti moguće izdavati pouzdane digitalne atribute i rukovati njima te doprinijeti smanjenju administrativnog opterećenja, čime bi se poticalo građane i ostale stanovnike da ih upotrebljavaju u svojim privatnim i javnim transakcijama. Građani i ostali stanovnici trebali bi, na primjer, moći dokazati da posjeduju valjanu vozačku dozvolu koju je izdalo tijelo u jednoj državi članici, a koju se može provjeriti i na koju se mogu osloniti relevantna tijela u drugim državama članicama, kako bi se mogli osloniti na svoje vjerodajnice socijalne sigurnosti ili na buduće digitalne putne isprave u prekograničnom kontekstu.
- (27) Svaki subjekt koji prikuplja, stvara i izdaje potvrđene atribute, kao što su diplome, dozvole i rodni listovi, trebao bi moći postati pružatelj elektroničke potvrde atributa. Pouzdajuće strane trebale bi upotrebljavati elektroničke potvrde atributa kao istovjetne potvrdama u papirnatom obliku. Stoga se elektroničkoj potvrdi atributa ne bi smio uskratiti pravni učinak zbog toga što je u elektroničkom obliku ili zbog toga što ne ispunjava zahtjeve kvalificirane elektroničke potvrde atributa. U tu svrhu trebalo bi utvrditi opće zahtjeve kako bi se osiguralo da kvalificirana elektronička potvrda atributa ima jednakovrijedan pravni učinak kao zakonito izdane potvrde u papirnatom obliku. Međutim, ti bi se zahtjevi trebali primjenjivati dovodeći u pitanje pravo Unije ili nacionalno pravo u kojem su utvrđeni dodatni sektorski zahtjevi u pogledu oblika s temeljnim pravnim učincima i, posebno, prekogranično priznavanje kvalificirane elektroničke potvrde atributa kad je to prikladno.

(28) Kako bi europske lisnice za digitalni identitet bile široko dostupne i upotrebljive, trebaju ih prihvaćati privatni pružatelji usluga. Privatne pouzdajuće strane koje pružaju usluge u području prijevoza, energetike, bankarstva, financijskih usluga, socijalne sigurnosti, zdravstva, vode namijenjene za ljudsku potrošnju, poštanskih usluga, digitalne infrastrukture, obrazovanja ili telekomunikacija trebale bi prihvaćati upotrebu europskih lisnica za digitalni identitet za pružanje usluga kad se nacionalnim pravom ili pravom Unije ili zbog ugovorne obveze zahtijeva pouzdana autentifikacija korisnika. Kako bi se olakšala upotreba i prihvaćanje europske lisnice za digitalni identitet, trebalo bi uzeti u obzir široko prihvaćene industrijske norme i specifikacije. Vrlo velikim internetskim platformama definiranim u članku 25. stavku 1. Uredbe [upućivanje na Uredbu o o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga] na kojima se od korisnika traži autentifikacija za pristup internetskim uslugama trebalo bi propisati obvezu prihvaćanja upotrebe europskih lisnica za digitalni identitet na dobrovoljan zahtjev korisnika. Korisnici ne bi smjeli biti obvezni upotrebljavati lisnice za pristup privatnim uslugama, ali ako bi to htjeli, vrlo velike internetske platforme trebale bi u tu svrhu prihvaćati europske lisnice za digitalni identitet uz poštovanje načela o smanjenju količine podataka. S obzirom na važnost vrlo velikih internetskih platformi zbog njihova dosega, posebno izraženog u broju primatelja usluge i gospodarskih transakcija, to je neophodno kako bi se povećala zaštita korisnika od prijevара i osigurala visoka razina zaštite podataka. Trebalo bi izraditi samoregulatorne kodekse ponašanja na razini Unije („kodeksi ponašanja”) kako bi se doprinijelo širokoj dostupnosti i upotrebljivosti sredstava elektroničke identifikacije, uključujući europske lisnice za digitalni identitet, u okviru područja primjene ove Uredbe. Kodeksi ponašanja trebali bi olakšati široko prihvaćanje sredstava elektroničke identifikacije, uključujući europske lisnice za digitalni identitet, među pružateljima usluga koji se ubrajaju u vrlo velike platforme i koji se za autentifikaciju korisnika oslanjaju na usluge elektroničke identifikacije treće strane. Trebalo bi ih izraditi u roku od 12 mjeseci od donošenja ove Uredbe. Komisija bi trebala procijeniti učinkovitost tih odredaba u pogledu dostupnosti i upotrebljivosti za korisnike europskih lisnica za digitalni identitet, i to 24 mjeseca nakon njihova uvođenja.

- (29) Selektivno otkrivanje koncept je kojim se vlasniku podataka daje ovlast za otkrivanje samo određenih dijelova većeg skupa podataka kako bi subjekt koji prima podatke dobio samo informacije koje su potrebne, npr. kako bi korisnik mogao pouzdajućoj strani otkriti samo podatke koji su potrebni za pružanje usluge koju je korisnik zatražio. Europska listica za digitalni identitet trebala bi tehnički omogućiti selektivno otkrivanje atributa pouzdajućim stranama. Takvi selektivno otkriveni atributi, među ostalim kada potječu iz više različitih elektroničkih potvrda, mogu se naknadno kombinirati i predočiti pouzdajućim stranama. Ta bi značajka trebala postati osnovna značajka dizajna, čime bi se ojačala praktičnost i zaštita osobnih podataka, što uključuje smanjenje količine podataka.
- (30) Atribute koje pružaju kvalificirani pružatelji usluga povjerenja kao dio kvalificirane potvrde atributa trebalo bi provjeravati uspoređivanjem s vjerodostojnim izvorima, neovisno o tome radi li to izravno kvalificirani pružatelj usluga povjerenja ili se to radi preko imenovanih posrednika priznatih na nacionalnoj razini u skladu s nacionalnim pravom ili pravom Unije, u svrhu sigurne razmjene potvrđenih atributa između pružatelja usluga identiteta ili potvrde atributa i pouzdajućih strana. Države članice trebale bi uspostaviti odgovarajuće mehanizme na nacionalnoj razini kako bi osigurale da kvalificirani pružatelji usluga povjerenja koji izdaju kvalificiranu elektroničku potvrdu atributa mogu, na temelju suglasnosti osobe kojoj je potvrda izdana, provjeriti vjerodostojnost atributa koji se oslanjaju na vjerodostojne izvore. Odgovarajući mehanizmi mogu uključivati upotrebu posebnih posrednika ili tehničkih rješenja usklađenih s nacionalnim pravom kojima se omogućuje pristup vjerodostojnim izvorima. Osiguravanje dostupnosti mehanizma koji će omogućiti provjeru atributa u odnosu na vjerodostojne izvore trebalo bi olakšati usklađenost kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja koji stavljaju na raspolaganje kvalificirane elektroničke potvrde atributa s njihovim obvezama utvrđenima ovom Uredbom. Prilog VI. sadržava popis kategorija atributa za koje bi države članice trebale osigurati poduzimanje mjera kojima bi se kvalificiranim pružateljima elektroničkih potvrda atributa omogućilo da elektroničkim putem na zahtjev korisnika provjere njihovu vjerodostojnost u odnosu na odgovarajući vjerodostojni izvor. Države članice trebale bi postići dogovor o posebnim atributima koji pripadaju tim kategorijama.

- (31) Sigurnom elektroničkom identifikacijom i stavljanjem potvrde atributa na raspolaganje trebali bi se osigurati dodatna fleksibilnost i rješenja za sektor financijskih usluga kako bi se omogućilo identificiranje kupaca i razmjena posebnih atributa potrebnih da bi se ispunili, na primjer, zahtjevi za dubinsku analizu kupaca prema Uredbi o borbi protiv pranja novca [upućivanje treba dodati nakon donošenja prijedloga] ili zahtjevi za prikladnost koji proizlaze iz zakonodavstva o zaštiti ulagatelja, ili kao podrška ispunjavanju zahtjeva za pouzdanu autentifikaciju kupaca za internetsku identifikaciju u svrhu prijave na račun i pokretanja transakcija u području platnih usluga.
- (31a) Kako bi se osigurala dosljednost praksi certifikacije diljem EU-a, Komisija bi trebala izdati smjernice za certifikaciju i ponovnu certifikaciju kvalificiranih sredstava za izradu elektroničkih potpisa i sredstava za izradu kvalificiranih elektroničkih pečata, uključujući njihovu valjanost i vremenska ograničenja. Ova Uredba ne sprečava države članice da dopuste javnim ili privatnim tijelima koja su certificirala kvalificirana sredstva za izradu elektroničkih potpisa da privremeno produlje valjanost certifikacije ako se ponovna certifikacija istog proizvoda ne bi mogla provesti u zakonski utvrđenom roku zbog razloga koji nije povreda ili sigurnosni incident i ne dovodeći u pitanje primjenjivu praksu certifikacije.

(32) Usluge autentifikacije mrežnih stranica pružaju korisnicima visoku razinu sigurnosti da iza mrežnih stranica stoji istinski i legitimni subjekt, bez obzira na platformu koja je upotrijebljena za njegov prikaz. Te usluge doprinose izgradnji povjerenja i pouzdanja u poslovanje na internetu i smanjenju slučajeva internetskih prijevара. Upotreba usluga autentifikacije mrežnih stranica koju bi provodile mrežne stranice trebala bi biti dobrovoljna. Međutim, kako bi autentifikacija mrežnih stranica postala sredstvo za povećanje povjerenja, pružanje boljeg iskustva za korisnika i unapređivanje rasta na unutarnjem tržištu, ovom bi se Uredbom trebale utvrditi minimalne obveze u odnosu na sigurnost i odgovornost pružatelja usluga autentifikacije mrežnih stranica i usluga koje oni pružaju. U tu svrhu pružatelji internetskih preglednika trebali bi osigurati podršku i interoperabilnost s kvalificiranim certifikatima za autentifikaciju mrežnih stranica na temelju Uredbe (EU) br. 910/2014. Trebali bi priznati kvalificirane certifikate za autentifikaciju mrežnih stranica i omogućiti da se krajnjem korisniku certificirani podaci o identitetu prikazuju u pregledniku na temelju specifikacija utvrđenih u skladu s ovom Uredbom. Priznavanjem kvalificiranog certifikata za autentifikaciju mrežnih stranica kao kvalificiranog certifikata koji je izdao kvalificirani pružatelj usluga povjerenja trebalo bi se osigurati da se podaci o identitetu sadržani u certifikatu mogu autentificirati i provjeriti u skladu s ovom Uredbom. To ne bi trebalo utjecati na mogućnost da pružatelji internetskih preglednika uklone glavne neusklađenosti povezane s povredom sigurnosti i gubitkom cjelovitosti pojedinačnih certifikata, čime se doprinosi sigurnosti krajnjih korisnika na internetu. Kako bi dodatno zaštitila građane i promicala upotrebu kvalificiranih certifikata za autentifikaciju mrežnih stranica, javna tijela u državama članicama trebala bi razmotriti mogućnost uključivanja tih certifikata na svoje internetske stranice.

(33) Mnoge države članice uvele su nacionalne zahtjeve za usluge kojima se pruža sigurno i pouzdano digitalno arhiviranje kako bi se omogućilo dugoročno čuvanje elektroničkih podataka i povezanih usluga povjerenja. Kako bi se zajamčili pravna sigurnost, povjerenje i usklađenost u svim državama članicama, trebalo bi uspostaviti pravni okvir za kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja, po uzoru na okvir za druge usluge povjerenja utvrđene u ovoj Uredbi. Tim bi se okvirom pružateljima usluga povjerenja i korisnicima trebao ponuditi učinkovit paket instrumenata koji obuhvaća funkcionalne zahtjeve za uslugu elektroničkog arhiviranja i jasne pravne učinke u pogledu upotrebe kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja. Te bi se odredbe trebale primjenjivati na elektronički izrađene dokumente i na dokumente u papirnatom obliku koji su skenirani i digitalizirani. Kada je to potrebno, tim bi se odredbama trebao omogućiti prijenos pohranjenih elektroničkih podataka na različitim medijima ili u različitim formatima u svrhu produljenja njihove trajnosti i čitljivosti nakon isteka razdoblja tehnološke valjanosti, pri čemu bi se gubitak i izmjene sveli na najmanju moguću mjeru. Ako elektronički podaci dostavljeni usluzi digitalnog arhiviranja sadržavaju jedan ili više kvalificiranih elektroničkih potpisa ili kvalificiranih elektroničkih pečata, u okviru te usluge trebali bi se primjenjivati postupci i tehnologije kojima se može produljiti njihova vjerodostojnost tijekom razdoblja čuvanja takvih podataka, po mogućnosti oslanjajući se na upotrebu drugih kvalificiranih elektroničkih usluga povjerenja uspostavljenih ovom Uredbom. Za stvaranje dokaza o čuvanju u slučajevima upotrebe elektroničkih potpisa, elektroničkih pečata ili elektroničkih vremenskih žigova trebale bi se upotrebljavati kvalificirane elektroničke usluge povjerenja. Ako usluge elektroničkog arhiviranja nisu usklađene ovom Uredbom, države članice mogu zadržati ili uvesti nacionalne odredbe, u skladu s pravom Unije, koje se odnose na te usluge, kao što su posebne odredbe kojima se dopuštaju određena odstupanja za usluge integrirane u određenu organizaciju koje se upotrebljavaju isključivo za „interne arhive” te organizacije. Ovom se Uredbom ne bi trebalo razlikovati elektronički izrađene dokumente od digitaliziranih fizičkih dokumenata.

- (33a) Nacionalni arhivi i memorijske institucije, u svojstvu organizacija posvećenih očuvanju dokumentarne baštine u javnom interesu, obično su ovlašteni obavljati svoje aktivnosti u skladu s nacionalnim pravom i ne pružaju nužno usluge povjerenja u smislu ove Uredbe. Ako te institucije ne pružaju takve usluge, ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje njihov rad.
- (34) Elektroničke evidencije jesu slijed elektroničkih zapisa podataka kojim se osigurava njihova cjelovitost i točnost njihova kronološkog redosljeda. Svrha je elektroničkih evidencija utvrditi kronološki slijed zapisa podataka kako bi se spriječilo kopiranje digitalne imovine i njezina prodaja većem broju primatelja. Elektroničke knjige mogu se upotrebljavati, na primjer, za digitalnu evidenciju vlasništva u globalnoj trgovini, financiranje lanca opskrbe, digitalizaciju prava intelektualnog vlasništva ili robe kao što je električna energija. Zajedno s drugim tehnologijama mogu doprinijeti rješenjima za učinkovitije i transformativnije javne usluge kao što su e-glasovanje, prekogranična suradnja carinskih tijela, prekogranična suradnja akademskih ustanova ili evidentiranje vlasništva nad nekretninama u decentraliziranim zemljišnim knjigama. Kvalificiranim elektroničkim evidencijama stvara se pravna pretpostavka za jedinstven i točan sekvencijalni kronološki redosljed i cjelovitost zapisa podataka u evidenciji. Posebni atributi elektroničkih evidencija, odnosno sekvencijalni kronološki redosljed zapisa podataka, razlikuju elektroničke evidencije od drugih usluga povjerenja kao što su elektronički vremenski žigovi i usluge elektroničke preporučene dostave. Naime, ni vremenski žig digitalnih dokumenata ni njihov prijenos s pomoću usluga elektroničke preporučene dostave ne bi mogli bez daljnjih tehničkih ili organizacijskih mjera u dovoljnoj mjeri spriječiti višestruko kopiranje i prodaju iste digitalne imovine različitim stranama. Postupak uspostave i ažuriranja elektroničke evidencije ovisi o vrsti upotrijebljene evidencije (centralizirana ili distribuirana).

(35) Kako bi se spriječila fragmentacija unutarnjeg tržišta trebalo bi uspostaviti paneuropski pravni okvir kojim se omogućuje prekogranično priznavanje usluga povjerenja za bilježenje podataka u kvalificirane elektroničke evidencije. Pružatelji usluga povjerenja za elektroničke evidencije trebali bi biti ovlašteni za utvrđivanje sekvencijalnog bilježenja podataka u evidencije. Ovom Uredbom ne dovode se u pitanje bilo koje pravne obveze koje će korisnici elektroničkih evidencija možda morati ispuniti u okviru prava Unije i nacionalnog prava. Na primjer, slučajevi upotrebe koji uključuju obradu osobnih podataka trebali bi biti u skladu s Uredbom (EU) 2016/679. Slučajevi upotrebe koji uključuju kriptoinovinu trebali bi biti u skladu sa svim primjenjivim financijskim pravilima, uključujući, na primjer, Direktivu o tržištima financijskih instrumenata⁹, Direktivu o platnim uslugama¹⁰, Direktivu o elektroničkom novcu¹¹, kao i s mogućim budućim zakonodavstvom o tržištima kriptoinovine i s pravilima o sprečavanju pranja novca koja bi mogla biti uključena u Uredbu o prijenosu novčanih sredstava¹², te bi se od pružatelja usluga povezanih s kriptoinovinom moglo zahtijevati da provjere identitet korisnikâ elektroničkih evidencija kako bi se uskladili s međunarodnim standardima koji se odnose na sprečavanje pranja novca.

⁹ Direktiva 2014/65/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014. o tržištu financijskih instrumenata i izmjeni Direktive 2002/92/EZ, SL L 173, 12.6.2014., str. 349–496.

¹⁰ Direktiva (EU) 2015/2366 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenoga 2015. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu, o izmjeni direktiva 2002/65/EZ, 2009/110/EZ i 2013/36/EU te Uredbe (EU) br. 1093/2010 i o stavljanju izvan snage Direktive 2007/64/EZ, SL L 337, 23.12.2015., str. 35–127.

¹¹ Direktiva 2009/110/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o osnivanju, obavljanju djelatnosti i bonitetnom nadzoru poslovanja institucija za elektronički novac te o izmjeni direktiva 2005/60/EZ i 2006/48/EZ i stavljanju izvan snage Direktive 2000/46/EZ, SL L 267, 10.10.2009., str. 7–17.

¹² Vidjeti Komisijin [prijedlog od 20. srpnja 2021. za preinaku](#) Uredbe (EU) 2015/847 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o informacijama koje se prilažu prijenosima novčanih sredstava, COM/2021/422 final.

- (36) Kako bi se izbjegle fragmentacija i prepreke zbog različitih normi i tehničkih ograničenja te kako bi se na koordiniran način izbjeglo ugrožavanje provedbe novog europskog okvira za digitalni identitet, potrebna je bliska i strukturirana suradnja Komisije, država članica i privatnog sektora. Da bi države članice postigle taj cilj, trebale bi surađivati u okviru utvrđenom u Preporuci Komisije XXX/XXXX [paket instrumenata za koordinirani pristup europskom okviru za digitalni identitet]¹³ kako bi se utvrdio paket instrumenata za europski okvir za digitalni identitet. Paket instrumenata trebao bi sadržavati sveobuhvatnu tehničku strukturu i referentni okvir, skup zajedničkih normi i tehničkih upućivanja te skup smjernica i opisa primjera najbolje prakse koji obuhvaćaju barem sve aspekte funkcionalnosti i interoperabilnosti europskih lisnica za digitalni identitet, uključujući elektroničke potpise, i kvalificirane usluge povjerenja za potvrdu atributa kako je utvrđeno ovom Uredbom. U tom bi kontekstu države članice trebale postići dogovor o zajedničkim elementima poslovnog modela i strukture naknada europskih lisnica za digitalni identitet kako bi se olakšalo prihvaćanje, posebno u malim i srednjim poduzećima u prekograničnom kontekstu. Sadržaj paketa instrumenata trebao bi se razvijati usporedno s raspravom o europskom okviru za digitalni identitet i postupkom njegova donošenja te biti u skladu s ishodom tih procesa.
- (36a) Države članice trebale bi utvrditi pravila o sankcijama za kršenja kao što su izravna ili neizravna praksa koja dovodi do zabune oko toga koje su usluge povjerenja nekvalificirane, a koje kvalificirane, ili do zloupotrebe EU-ova znaka pouzdanosti od strane nekvalificiranih pružatelja usluga povjerenja. EU-ov znak pouzdanosti ne bi se trebao upotrebljavati pod uvjetima koji izravno ili neizravno dovode do vjerovanja da su bilo koje nekvalificirane usluge povjerenja koje nudi taj pružatelj kvalificirane.

¹³ [umetnuti upućivanje nakon donošenja]

- (36b) Ovom bi se Uredbom trebala osigurati usklađena razina kvalitete, pouzdanosti i sigurnosti kvalificiranih usluga povjerenja, bez obzira na mjesto obavljanja djelatnosti. Stoga bi kvalificiranom pružatelju usluga povjerenja trebalo dopustiti da svoje djelatnosti povezane s pružanjem kvalificirane usluge povjerenja eksternalizira izvan Unije ako pruži jamstva kojima se osigurava da se nadzorne aktivnosti i revizije mogu provoditi kao da se te djelatnosti obavljaju u Uniji. Ako se usklađenost s Uredbom ne može u potpunosti osigurati, nadzorna tijela trebala bi moći donijeti razmjerne i opravdane mjere, uključujući povlačenje kvalificiranog statusa pružene usluge povjerenja.
- (36c) Radi jamčenja pravne sigurnosti u pogledu valjanosti naprednih elektroničkih potpisa koji se temelje na kvalificiranim certifikatima, nužno je utvrditi komponente naprednog elektroničkog potpisa koji se temelji na kvalificiranim certifikatima, a koje bi trebala procijeniti pouzdajuća strana koja obavlja validaciju tog potpisa.
- (36d) Pružatelji usluga povjerenja trebali bi upotrebljavati kriptografske algoritme koji odražavaju trenutačne najbolje prakse i pouzdane primjene tih algoritama kako bi zajamčili sigurnost i pouzdanost svojih usluga povjerenja.
- (36e) Ovom bi se Uredbom trebala utvrditi obveza kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja da provjere identitet fizičke ili pravne osobe kojoj se izdaje kvalificirani certifikat na temelju različitih usklađenih metoda diljem EU-a. Takva metoda može uključivati oslanjanje na sredstva elektroničke identifikacije koja ispunjavaju zahtjeve za „znatnu” razinu sigurnosti u kombinaciji s dodatnim usklađenim postupcima na daljinu kojima se osigurava identifikacija osobe uz visoku razinu pouzdanosti.

- (36f) Izdavatelji europskih lisnica za digitalni identitet i izdavatelji prijavljenih sredstava elektroničke identifikacije koji djeluju u komercijalnom ili profesionalnom svojstvu i upotrebljavaju osnovne usluge platforme koje nude nadzornici pristupa za potrebe ili tijekom pružanja robe i usluga krajnjim korisnicima trebali bi se smatrati poslovnim korisnicima u skladu s člankom 2. stavkom 21. Uredbe (EU) 2022/1925. Od nadzornika pristupa stoga bi trebalo zahtijevati da besplatno osiguraju djelotvornu interoperabilnost s istim značajkama operativnog sustava, hardvera ili softvera koje su im na raspolaganju ili kojima se koriste pri pružanju vlastitih komplementarnih i popratnih usluga i hardvera, kao i pristup tim značajkama u svrhu interoperabilnosti. Time bi se izdavateljima europskih lisnica za digitalni identitet i izdavateljima prijavljenih sredstava elektroničke identifikacije omogućilo da se putem sučelja ili sličnih rješenja povežu s odgovarajućim značajkama jednako djelotvorno kao i vlastite usluge ili hardver nadzornika pristupa.
- (36g) Kako bi ova Uredba bila u skladu s trenutnim kretanjima i kako bi se slijedile prakse na unutarnjem tržištu, delegirane i provedbene akte koje je donijela Komisija trebalo bi preispitati i prema potrebi redovito ažurirati. Pri procjeni nužnosti tih ažuriranja trebalo bi u obzir uzeti nove tehnologije, prakse, norme ili tehničke specifikacije koje su se pojavile na unutarnjem tržištu.
37. Provedeno je savjetovanje s Europskim nadzornikom za zaštitu podataka u skladu s člankom 42. stavkom 1. Uredbe (EU) 2018/1525 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁴.
38. Uredbu (EU) 910/2014 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,

¹⁴ Uredba (EU) 2018/1725 Europskog parlamenta i Vijeća od 23. listopada 2018. o zaštiti pojedinaca u vezi s obradom osobnih podataka u institucijama, tijelima, uredima i agencijama Unije i o slobodnom kretanju takvih podataka te o stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 45/2001 i Odluke br. 1247/2002/EZ (SL L 295, 21.11.2018., str. 39.).

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Uredba (EU) 910/2014 mijenja se kako slijedi:

1. članak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„Ovom se Uredbom nastoji osigurati ispravno funkcioniranje unutarnjeg tržišta i primjerena razina sigurnosti sredstava elektroničke identifikacije i usluga povjerenja. U te svrhe ovom se Uredbom:

- (aa) utvrđuju uvjeti pod kojima države članice pružaju i priznaju sredstva elektroničke identifikacije fizičkih i pravnih osoba koja su obuhvaćena prijavljenim sustavom elektroničke identifikacije druge države članice;
- (ab) utvrđuju uvjeti pod kojima države članice pružaju i priznaju europske lisnice za digitalni identitet;
- (b) utvrđuju pravila za usluge povjerenja, posebno za elektroničke transakcije;
- (c) uspostavlja pravni okvir za elektroničke potpise, elektroničke pečate, elektroničke vremenske žigove, elektroničke dokumente, usluge elektroničke preporučene dostave, usluge certifikacije za autentifikaciju mrežnih stranica, elektroničku ovjeru elektroničkih potpisa, elektroničke pečate i njihove certifikate, elektroničku validaciju certifikata za autentifikaciju mrežnih stranica, elektroničko čuvanje elektroničkih potpisa, elektroničkih pečata i njihovih certifikata, elektroničko arhiviranje, elektroničku potvrdu atributa, upravljanje sredstvima za udaljenu izradu elektroničkog potpisa i pečata te elektroničke evidencije;

2. članak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Ova se Uredba primjenjuje na sustave elektroničke identifikacije koje je prijavila država članica, europske lisnice za digitalni identitet koje su na raspolaganje stavile države članice i na pružatelje usluga povjerenja s poslovnim nastanom u Uniji.”;

(b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Ova Uredba ne utječe na nacionalno pravo ili pravo Unije koje se odnosi na sklapanje i valjanost ugovorâ ili drugih pravnih ili postupovnih obveza u pogledu oblika ili sektorskih zahtjeva u vezi s oblikom.”;

3. članak 3. mijenja se kako slijedi:

X. točka 1. zamjenjuje se sljedećim:

„(1) „elektronička identifikacija” znači postupak korištenja osobnim identifikacijskim podacima u elektroničkom obliku koji na nedvojben način predstavljaju fizičku ili pravnu osobu ili fizičku osobu koja predstavlja fizičku ili pravnu osobu;”;

(a) točka 2. zamjenjuje se sljedećim:

„(2) „sredstvo elektroničke identifikacije” znači materijalna i/ili nematerijalna jedinica, uključujući europske lisnice za digitalni identitet, koja sadrži osobne identifikacijske podatke i koja se upotrebljava za autentifikaciju internetske usluge ili, prema potrebi, usluge izvan interneta;”;

(aa) točka 3. zamjenjuje se sljedećim:

„(3) „osobni identifikacijski podaci” znači skup podataka, izdanih u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom, koji omogućuju da se utvrdi identitet fizičke ili pravne osobe ili fizičke osobe koja predstavlja fizičku ili pravnu osobu;

(b) točka 4. zamjenjuje se sljedećim:

„(4) „sustav elektroničke identifikacije” znači sustav za elektroničku identifikaciju u okviru kojega se sredstva elektroničke identifikacije izdaju fizičkim ili pravnim osobama ili fizičkim osobama koje predstavljaju fizičke ili pravne osobe;”;

(ba) točka 5. zamjenjuje se sljedećim:

5. „autentifikacija” znači elektronički postupak kojim se omogućuje da elektronička identifikacija fizičke ili pravne osobe ili izvornost i cjelovitost podataka u elektroničkom obliku budu potvrđeni;

(bb) umeće se sljedeća točka 5.a:

5.a „korisnik” znači fizička ili pravna osoba ili fizička osoba koja predstavlja fizičku ili pravnu osobu, koja upotrebljava usluge povjerenja ili sredstva elektroničke identifikacije, predviđene u skladu s ovom Uredbom;

(c) točka 14. zamjenjuje se sljedećim:

„(14) „certifikat za elektronički potpis” znači elektronička potvrda koja povezuje podatke za validaciju elektroničkog potpisa s fizičkom osobom i potvrđuje barem ime ili pseudonim te osobe;”;

(d) točka 16. zamjenjuje se sljedećim:

„(16) „usluga povjerenja” znači elektronička usluga koja se u pravilu pruža uz naknadu i obuhvaća:

(a) izdavanje certifikata za elektroničke potpise, certifikata za elektroničke pečate, certifikata za autentifikaciju mrežnih stranica ili certifikata za pružanje drugih usluga povjerenja;

(aa) validaciju certifikata za elektroničke potpise, certifikata za elektroničke pečate, certifikata za autentifikaciju mrežnih stranica ili certifikata za pružanje drugih usluga povjerenja;

(b) stvaranje elektroničkih potpisa ili elektroničkih pečata;

(c) validaciju elektroničkih potpisa ili elektroničkih pečata;

(d) čuvanje elektroničkih potpisa, elektroničkih pečata, certifikata za elektroničke potpise ili certifikata za elektroničke pečate;

(e) upravljanje kvalificiranim sredstvima za udaljenu izradu elektroničkog potpisa ili sredstvima za udaljenu izradu elektroničkog pečata;

(f) izdavanje elektroničkih potvrda atributa;

- (fa) validaciju elektroničke potvrde atributa;
- (g) stvaranje elektroničkih vremenskih žigova;
- (ga) validaciju elektroničkih vremenskih žigova;
- (gb) pružanje usluga elektroničke preporučene dostave;
- (gc) validaciju podataka prenesenih uslugama elektroničke preporučene dostave i povezanih dokaza;
- (h) elektroničko arhiviranje elektroničkih podataka; ili
- (i) bilježenje elektroničkih podataka u elektroničku evidenciju;

(da) točka 18. zamjenjuje se sljedećim:

(18) „tijelo za ocjenjivanje sukladnosti” znači tijelo u smislu članka 2. točke 13. Uredbe (EZ) br. 765/2008 koje je u skladu s tom Uredbom akreditirano kao nadležno za provedbu ocjenjivanja sukladnosti kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja i kvalificiranih usluga povjerenja koje on pruža ili za provođenje certifikacije europskih lisnica za digitalni identitet ili sredstava elektroničke identifikacije;

(e) točka 21. zamjenjuje se sljedećim:

„(21) „proizvod” znači hardver ili softver ili odgovarajuće komponente hardvera i/ili softvera, namijenjen za pružanje elektroničke identifikacije i usluga povjerenja;”;

(f) umeću se sljedeće točke 23.a i 23.b:

„(23a) „kvalificirano sredstvo za udaljenu izradu elektroničkog potpisa” znači kvalificirano sredstvo za izradu elektroničkog potpisa kojim upravlja kvalificirani pružatelj usluga povjerenja u ime potpisnika u skladu s člankom 29.a;

„(23b) „kvalificirano sredstvo za udaljenu izradu elektroničkog pečata” znači kvalificirano sredstvo za izradu elektroničkog pečata kojim upravlja kvalificirani pružatelj usluga povjerenja u ime autora pečata u skladu s člankom 39.a;

(g) točka 29. zamjenjuje se sljedećim:

„(29) „certifikat za elektronički pečat” znači elektronička potvrda koja povezuje podatke za validaciju elektroničkog pečata s pravnom osobom i potvrđuje naziv te osobe;”;

(h) točka 41. zamjenjuje se sljedećim:

„(41) „validacija” znači postupak provjere i potvrđivanja da su podaci u elektroničkom obliku valjani u skladu sa zahtjevima iz ove Uredbe”;

i. dodaju se sljedeće točke od 42. do 55.b:

„(42) „europska lisnica za digitalni identitet” jest sredstvo elektroničke identifikacije kojim se korisniku omogućuju pohrana i dohvaćanje podataka o identitetu, među ostalim osobnih identifikacijskih podataka, elektroničkih potvrda atributa povezanih s njegovim identitetom, njihovo pružanje pouzdajućim stranama na zahtjev i njihova upotreba za autentifikaciju na internetu i, prema potrebi, izvan njega za uslugu u skladu s člankom 6.a; i omogućuje potpisivanje kvalificiranim elektroničkim potpisima i pečaćenje kvalificiranim elektroničkim pečatima;”;

43. „atribut” predstavlja značajku, kvalitetu, pravo ili dopuštenje u vezi s fizičkom ili pravnom osobom ili predmetom;
44. „elektronička potvrda atributa” znači potvrda u elektroničkom obliku kojom se omogućuje autentifikacija atributa;
45. „kvalificirana elektronička potvrda atributa” znači elektronička potvrda atributa koju izdaje kvalificirani pružatelj usluga povjerenja i koja ispunjava zahtjeve utvrđene u Prilogu V.;
- 45.a „elektronička potvrda atributa koju je izdalo tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja je izdana u njegovo ime” znači elektroničke potvrde atributa koje je izdalo tijelo javnog sektora odgovorno za vjerodostojan izvor ili tijelo javnog sektora koje je imenovala država članica za izdavanje takvih potvrda atributa u ime tijela javnog sektora odgovornih za vjerodostojne izvore u skladu s člankom 45. da i koje ispunjavaju zahtjeve utvrđene u Prilogu VII.;
46. „vjerodostojan izvor” jest repozitorij ili sustav pod nadležnošću tijela javnog sektora ili privatnog subjekta u kojem su pohranjeni atributi u vezi s fizičkom ili pravnom osobom, koji pruža te attribute i koji se smatra glavnim izvorom tih informacija ili se prepoznaje kao vjerodostojan u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom, uključujući administrativnu praksu;
47. „elektroničko arhiviranje” znači usluga kojom se osiguravaju primanje, pohrana, dohvaćanje i brisanje elektroničkih podataka kako bi se zajamčila njihova trajnost i čitljivost te očuvali njihov integritet, povjerljivost i dokaz o podrijetlu tijekom cijelog razdoblja čuvanja;

48. „kvalificirana usluga elektroničkog arhiviranja” znači usluga elektroničkog arhiviranja koja ispunjava zahtjeve utvrđene u članku 45.ga;
49. „EU-ov znak pouzdanosti lisnice za digitalni identitet” znači jednostavna, prepoznatljiva i jasna provjerljiva oznaka da je lisnica za digitalni identitet stavljena na raspolaganje u skladu s ovom Uredbom;
50. „pouzdana autentifikacija korisnika” znači autentifikacija na temelju uporabe najmanje dvaju čimbenika autentifikacije iz različitih kategorija znanja (nešto što samo korisnik zna), posjedovanja (nešto što samo korisnik posjeduje) ili svojstvenosti (nešto što korisnik jest) koji su međusobno neovisni, što znači da kršenje jednog ne umanjuje pouzdanost drugih, i koja je osmišljena kako bi štitila povjerljivost podataka o autentifikaciji;
53. „elektronička evidencija” znači slijed elektroničkih zapisa podataka kojim se osigurava njihova cjelovitost i točnost njihova kronološkog redoslijeda”;
- 53.a „kvalificirana elektronička evidencija” znači elektronička evidencija koja ispunjava zahtjeve navedene u članku 45.i.;
54. „osobni podaci” znači informacije kako su definirane u članku 4. točki 1. Uredbe (EU) 2016/679”;
55. „uspoređivanje zapisa” znači postupak u kojem su osobni identifikacijski podaci, sredstva za identifikaciju osobe, kvalificirana elektronička potvrda atributa ili potvrde atributa koje je izdalo tijelo javnog sektora odgovorno za vjerodostojan izvor ili koje su izdane u njegovo ime usklađeni s postojećim računom koji pripada istoj osobi ili su povezani s tim računom”;

- 55.a „jedinstveni i trajni identifikator” znači identifikator koji se može sastojati od jednog ili više nacionalnih ili sektorskih identifikacijskih podataka, povezan je s jednim korisnikom unutar određenog sustava i postojan je u vremenu;
- 55.b „zapis podataka” znači elektronički podaci koji su zabilježeni s povezanim metapodacima (ili atributima) i koji podupiru obradu podataka.
- 55.c „uporaba europskih lisnica za digitalni identitet izvan interneta” znači interakcija između korisnika i pouzdajuće strane na fizičkoj lokaciji, pri čemu lisnica nije obvezna pristupati sustavima na daljinu putem elektroničkih komunikacijskih mreža za potrebe interakcije.

„Članak 5.

Pseudonimi u elektroničkoj transakciji

Ne dovodeći u pitanje pravne učinke koje pseudonimi imaju prema nacionalnom pravu, upotreba pseudonima u elektroničkim transakcijama nije zabranjena.”;

5. u Poglavlju II. prije članka 6.a umeće se sljedeći naslov:

„ODJELJAK I.

Europska lisnica za digitalni identitet;

7. umeću se sljedeći članci (6.a, 6.b, 6.c i 6.d):

„Članak 6.a

Europske lisnice za digitalni identitet

1. Kako bi se osiguralo da sve fizičke i pravne osobe u Uniji imaju siguran, pouzdan i neometan prekogranični pristup javnim i privatnim uslugama, svaka država članica osigurava pružanje europske lisnice za digitalni identitet u roku od 24 mjeseca nakon stupanja na snagu provedbenih akata iz stavka 11. i članka 6.c točke 4.
2. Europske lisnice za digitalni identitet:
 - (a) na raspolaganje stavlja država članica;
 - (b) na temelju ovlasti koju daje država članica; ili
 - (c) neovisno o državama članicama, ali priznaju ih države članice.
3. Europske lisnice za digitalni identitet sredstva su elektroničke identifikacije koja omogućuju korisniku da na transparentan i sljediv način:
 - (a) sigurno zatraži, odabere, kombinira, pohrani, izbriše i predstavi elektroničku potvrdu atributa i osobnih identifikacijskih podataka pouzdajućim stranama, uključujući autentifikaciju na internetu i, prema potrebi, izvan njega radi upotrebe javnih i privatnih usluga, uz istodobno osiguravanje mogućnosti selektivnog otkrivanja podataka;
 - (b) potpiše kvalificiranim elektroničkim potpisima i zapečati kvalificiranim elektroničkim pečatima;

4. Europske lisnice za digitalni identitet osobito:
- (a) pružaju zajednički skup sučelja:
 - 1. za izdavanje osobnih identifikacijskih podataka, kvalificiranih i nekvalificiranih elektroničkih potvrda atributa ili kvalificiranih i nekvalificiranih certifikata europskoj lisnici za digitalni identitet;
 - 2. pouzdajućim stranama za traženje osobnih identifikacijskih podataka i elektroničkih potvrda atributa;
 - 3. za predstavljanje pouzdajućim stranama osobnih identifikacijskih podataka ili elektroničke potvrde atributa na internetu i, prema potrebi, i izvan njega;
 - 4. korisnicima za interakciju s europskom lisnicom za digitalni identitet i prikaz EU-ova znaka pouzdanosti lisnice za digitalni identitet;
 - (b) pružateljima usluga povjerenja za elektroničke potvrde atributa ne pružaju nikakve informacije o upotrebi tih atributa nakon njihova izdavanja;
 - (ba) osiguravaju da se identitet pouzdajućih strana može potvrditi provedbom mehanizama autentifikacije u skladu s člankom 6.b;
 - (c) ispunjavaju zahtjeve iz članka 8. u pogledu „visoke” razine sigurnosti primjenjive mutatis mutandis na upravljanje osobnim identifikacijskim podacima i njihovu uporabu putem lisnice, uključujući elektroničku identifikaciju i autentifikaciju;
 - (e) jamče da osobni identifikacijski podaci iz članka 12. stavka 4. točke (d) jedinstveno i trajno predstavljaju fizičku osobu, pravnu osobu ili fizičku osobu koja predstavlja fizičku ili pravnu osobu povezanu s lisnicom;

- 4.a Države članice predviđaju postupke kojima se korisnicima omogućuje da prijave mogući gubitak ili zlouporabu svoje lisnice i zatraže njezin opoziv.
5. Države članice dužne su uspostaviti mehanizme za validaciju europskih lisnica za digitalni identitet:
 - (a) kako bi se mogla provjeriti vjerodostojnost i valjanost tih lisnica;
 - (d) kako bi se korisniku omogućilo da autentificira pouzdajuće strane u skladu s člankom 6.b;
6. Europske lisnice za digitalni identitet izdaju se u okviru prijavljenog sustava elektroničke identifikacije „visoke” razine sigurnosti.
 - 6.a Izdavanje, upotreba za autentifikaciju i opoziv europskih lisnica za digitalni identitet besplatni su za fizičke osobe.
 - 6.b Ne dovodeći u pitanje članak 6.db, države članice mogu, u skladu s nacionalnim pravom, predvidjeti dodatne funkcije europskih lisnica za digitalni identitet, uključujući interoperabilnost s postojećim nacionalnim sredstvima elektroničke identifikacije.
7. Korisnici imaju potpunu kontrolu nad upotrebom europske lisnice za digitalni identitet i podataka u svojoj europskoj lisnici za digitalni identitet. Izdavatelj europske lisnice za digitalni identitet ne prikuplja informacije o upotrebi lisnice koje nisu potrebne za pružanje usluga lisnice niti kombinira osobne identifikacijske podatke i bilo koje druge osobne podatke koji su pohranjeni ili su povezani s upotrebom europske lisnice za digitalni identitet s osobnim podacima iz drugih usluga koje nudi taj izdavatelj ili usluga trećih strana koje nisu potrebne za pružanje usluga lisnice, osim ako je korisnik to izričito zatražio. Osobni podaci povezani s europskim lisnicama za digitalni identitet čuvaju se logički odvojeno od svih ostalih podataka koje čuva izdavatelj europskih lisnica za digitalni identitet. Ako usluge europske lisnice za digitalni identitet pružaju privatne strane u skladu sa stavkom 2. točkama (b) i (c), odredbe članka 45.f stavka 4. primjenjuju se mutatis mutandis.

7.a Države članice bez nepotrebne odgode obavješćuju Komisiju o:

(a) tijelu odgovornom za utvrđivanje i održavanje popisa prijavljenih pouzdajućih strana koje se oslanjaju na europske lisnice za digitalni identitet u skladu s člankom 6.b stavkom 2.;

(b) tijelima odgovornima za stavljanje na raspolaganje europskih lisnica za digitalni identitet u skladu s člankom 6.a stavkom 1.;

(c) tijelima odgovornima za osiguravanje da su osobni identifikacijski podaci povezani s lisnicom u skladu s člankom 6.a stavkom 4. točkom (e).

U obavijesti se navode i informacije o mehanizmu kojim se omogućuje validacija osobnih identifikacijskih podataka iz članka 12. stavka 4. i identiteta pouzdajućih strana.

Komisija stavlja na raspolaganje javnosti informacije iz ovog stavka na siguran način, u elektronički potpisanom ili pečaćenom obliku prikladnom za automatiziranu obradu.

8. Članak 11. primjenjuje se mutatis mutandis na europsku lisnicu za digitalni identitet.
9. Članak 24. stavak 2. točke (b), (e), (g) i (h) primjenjuju se mutatis mutandis na izdavatelja europskih lisnica za digitalni identitet.
10. Europska lisnica za digitalni identitet dostupna je osobama s invaliditetom u skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz Direktive 2019/882.

11. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o provedbi europske lisnice za digitalni identitet uspostavlja tehničke i operativne specifikacije te referentne norme za zahtjeve iz stavaka 3., 4., 5. i 7.a. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.
- 11.a Komisija uspostavlja tehničke i operativne specifikacije te referentne norme kako bi se korisnicima olakšalo uključivanje u europsku lisnicu za digitalni identitet upotrebom sredstava elektroničke identifikacije koja su sukladna s „visokom” razinom ili sredstva elektroničke identifikacije koja su sukladna sa „znatnom” razinom u kombinaciji s dodatnim postupcima uključivanja na daljinu koji zajedno ispunjavaju zahtjeve za „visoku” razinu sigurnosti. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

Članak 6.b

Pouzdajuće strane europskih lisnica za digitalni identitet

1. Ako se pouzdajuće strane koje pružaju privatne ili javne usluge namjeravaju osloniti na europske lisnice za digitalni identitet stavljene na raspolaganje u skladu s ovom Uredbom, to prijavljuju državi članici u kojoj pouzdajuće strane imaju poslovni nastan.
- 1.a Postupak prijave troškovno je učinkovit i razmjern riziku te se njime osigurava da pouzdajuće strane pružaju barem informacije potrebne za autentifikaciju europskih lisnica za digitalni identitet. To bi trebalo uključivati barem državu članicu u kojoj imaju poslovni nastan i ime pouzdajuće strane te, prema potrebi, njezin registracijski broj kako je naveden u službenoj evidenciji.

- 1.b Obvezom prijave ne dovode se u pitanje drugi zahtjevi u vezi s prijavom i registracijom u skladu s pravom Unije ili nacionalnim pravom, kao što su oni koji se primjenjuju na posebne kategorije osobnih podataka, za koje mogu biti potrebni dodatni zahtjevi u pogledu autorizacije.
- 1.c Države članice mogu izuzeti pouzdajuće strane od obveze prijave ako u pravu Unije ili nacionalnom pravu nisu predviđeni posebni zahtjevi za prijavu ili registraciju kako bi se pristupilo informacijama koje se pružaju putem europske lisnice za digitalni identitet. Izuzete pouzdajuće strane možda neće morati autentificirati europsku lisnicu za digitalni identitet.
- 1.d Pouzdajuće strane prijavljene u skladu s ovim člankom bez odgode obavješćuju državu članicu o svim kasnijim promjenama prvotno dostavljenih informacija.
2. Pouzdajuće strane osiguravaju provedbu mehanizama autentifikacije iz članka 6.a stavka 4. točke (ba).
3. Pouzdajuće strane odgovorne su za autentifikaciju osoba i validaciju elektroničke potvrde atributa koji potječu iz europskih lisnica za digitalni identitet dobivenih putem zajedničkog sučelja u skladu s člankom 6.a stavkom 4. točkom (a) podtočkom 2.
4. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o provedbi europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. uspostavlja tehničke i operativne specifikacije za zahtjeve iz stavaka 1., 1.a i 1.d. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

Članak 6.c

Certifikacija europskih lisnica za digitalni identitet

1. Sukladnost europskih lisnica za digitalni identitet sa zahtjevima iz članka 6.a stavaka 3., 4. i 5., sa zahtjevom za logičko odvajanje iz članka 6.a stavka 7. i, ako je primjenjivo, sa zahtjevima iz članka 6.a stavka 11.a certificiraju tijela za ocjenjivanje sukladnosti akreditirana u skladu s člankom 60. Akta o kibersigurnosti i programima, specifikacijama, normama i postupcima na koje se upućuje u skladu sa stavkom 4. točkama (a), (aa) i (aaa) te ih imenuju države članice. Certifikacija ne premašuje trajanje od pet godina, uz uvjet redovite procjene slabih točaka svake dvije godine. Ako se slabe točke utvrde i ne otklone u roku od tri mjeseca, certifikacija se poništava.
2. Kad je riječ o usklađenosti sa zahtjevima za zaštitu podataka na temelju članka 6.a stavka 7., certifikacija iz stavka 1. može se dopuniti certifikacijom na temelju članka 42. Uredbe (EU) 2016/679.
3. Sukladnost europskih lisnica za digitalni identitet ili njihovih dijelova sa zahtjevima relevantnima za kibersigurnost koji su utvrđeni u članku 6.a stavcima 3., 4., 5., 7. i, ako je primjenjivo, u stavku 11.a, certificiraju tijela za ocjenjivanje sukladnosti iz stavka 1. u okviru relevantnih programa kibersigurnosne certifikacije na temelju Uredbe (EU) 2019/881, kako su navedeni u skladu sa stavkom 4. točkom (a) i stavkom 4. točkom (aa).
- 3.a Certificirane europske lisnice za digitalni identitet ne podliježu zahtjevima iz članaka 7. i 9.

4. U roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje:
 - (a) popis programa kibersigurnosne certifikacije na temelju Uredbe (EU) 2019/881, koji su potrebni za certifikaciju europskih lisnica za digitalni identitet iz stavka 3.;
 - (aa) specifikacije, postupke i referentne norme za njihovu uporabu u okviru relevantnih programa kibersigurnosne certifikacije uvrštenih na popis u skladu s točkom (a);
 - (aaa) popis specifikacija, postupaka i referentnih normi kojima se utvrđuju zajednički zahtjevi za certifikaciju koji nisu obuhvaćeni relevantnim programima kibersigurnosne certifikacije na temelju Uredbe (EU) 2019/881 za potrebe certifikacije iz stavka 1. u svrhu dokazivanja da europska lisnica za digitalni identitet ispunjava zahtjeve iz stavka 1.;
 - (b) tehničke, postupovne, organizacijske i operativne specifikacije za imenovanje tijela za ocjenjivanje sukladnosti iz stavka 1. i, u pogledu zahtjeva za certifikaciju utvrđenih na temelju točke (aaa), za praćenje i preispitivanje programa certifikacije i povezanih metoda ocjenjivanja koje ta tijela upotrebljavaju te potvrda i izvješća o certifikaciji koje izdaju;
5. Države članice dostavljaju Komisiji imena i adrese javnih ili privatnih tijela iz stavka 1. Komisija stavlja te informacije na raspolaganje državama članicama.
 6. Provedbeni akti iz stavka 4. donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

Članak 6.d

Objava popisa certificiranih europskih lisnica za digitalni identitet

1. Države članice bez nepotrebne odgode obavješćuju Komisiju o europskim lisnicama za digitalni identitet koje su stavljene na raspolaganje na temelju članka 6.a i koje su certificirala tijela iz članka 6.c stavka 1. Komisiju bez nepotrebne odgode obavješćuju i o poništenju certifikacije.
2. Na temelju primljenih informacija Komisija sastavlja i objavljuje strojno čitljiv popis certificiranih europskih lisnica za digitalni identitet te ga ažurira.
3. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o uvođenju europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. definira formate i postupke koji su primjenjivi za potrebe stavaka 1. i 2.. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

Članak 6.da

Povreda sigurnosti europskih lisnica za digitalni identitet

1. U slučaju povrede ili djelomičnog ugrožavanja europskih lisnica za digitalni identitet stavljenih na raspolaganje na temelju članka 6.a i mehanizama za validaciju iz članka 6.a stavka 5. točaka (a), (d) ili (e) na način koji utječe na njihovu pouzdanost ili pouzdanost ostalih europskih lisnica za digitalni identitet, izdavatelj bez nepotrebne odgode suspendira izdavanje i upotrebu europske lisnice za digitalni identitet. Država članica u kojoj su dotične lisnice stavljene na raspolaganje obavješćuje države članice i Komisiju bez nepotrebne odgode. Izdavatelj dotičnih lisnica ili država članica o tome obavješćuje pouzdajuće strane i korisnike.

2. Kad se povreda ili ugrožavanje iz stavka 1. otkloni, izdavatelj lisnice ponovno pokreće izdavanje i upotrebu europske lisnice za digitalni identitet. Država članica u kojoj su dotične lisnice stavljene na raspolaganje obavješćuje države članice i Komisiju bez nepotrebne odgode. Izdavatelj dotičnih lisnica ili država članica obavješćuje pouzdajuće strane i korisnike bez nepotrebne odgode.
3. Ako se povreda ili ugrožavanje iz stavka 1. ne otkloni u roku od tri mjeseca od suspenzije, dotična država članica povlači tu europsku lisnicu za digitalni identitet i o tome obavješćuje ostale države članice i Komisiju. Kad je to opravdano ozbiljnošću povrede, dotična europska lisnica za digitalni identitet povlači se bez nepotrebne odgode.
4. Komisija u Službenom listu Europske unije bez nepotrebne odgode objavljuje odgovarajuće izmjene popisa iz članka 6.d.
5. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o uvođenju europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. dodatno određuje mjere iz stavaka 1., 2. i 3. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

Članak 6.db

Prekogranično oslanjanje na europske lisnice za digitalni identitet

1. Države članice koje za pristup online usluzi koju pruža tijelo javnog sektora zahtijevaju elektroničku identifikaciju s pomoću sredstava elektroničke identifikacije i autentifikacije, za autentifikaciju korisnika prihvaćaju i europske lisnice za digitalni identitet stavljene na raspolaganje u skladu s ovom Uredbom.
2. Ako se od privatnih pouzdajućih strana koje pružaju usluge, osim mikropoduzeća i malih poduzeća, kako su definirana u Preporuci Komisije 2003/361/EZ, na temelju nacionalnog prava ili prava Unije ili zbog ugovorne obveze zahtijeva da upotrebljavaju pouzdanu autentifikaciju korisnika za internetsku identifikaciju, među ostalim u područjima prijevoza, energetike, bankarstva, financijskih usluga, socijalne sigurnosti, zdravstva, vode za piće, poštanskih usluga, digitalne infrastrukture, obrazovanja ili telekomunikacija, privatne pouzdajuće strane do 12 mjeseci nakon datuma na koji su europske lisnice za digitalni identitet stavljene na raspolaganje na temelju članka 6.a stavka 1. i strogo na dobrovoljan zahtjev korisnika, prihvaćaju i upotrebu europskih lisnica za digitalni identitet stavljenih na raspolaganje u skladu s ovom Uredbom u pogledu minimalnih podataka potrebnih za posebne internetske usluge za koje se zahtijeva autentifikacija korisnika.
3. Ako vrlo velike internetske platforme, kako su definirane u članku 25. stavku 1. Uredbe [upućivanje na Uredbu DSA] od korisnika zahtijevaju autentifikaciju za pristup internetskim uslugama, one za autentifikaciju korisnika prihvaćaju i upotrebu europskih lisnica za digitalni identitet stavljenih na raspolaganje u skladu s ovom Uredbom strogo na dobrovoljni zahtjev korisnika i u pogledu minimalnih podataka potrebnih za posebne internetske usluge za koje se zahtijeva autentifikacija.

4. U suradnji s državama članicama Komisija potiče i olakšava izradu kodeksa ponašanja kako bi se pridonijelo širokoj dostupnosti i upotrebljivosti europskih lisnica za digitalni identitet u okviru područja primjene ove Uredbe. Tim kodeksima ponašanja olakšava se prihvaćanje sredstava elektroničke identifikacije, uključujući europske lisnice za digitalni identitet, u okviru područja primjene ove Uredbe, posebno kod pružatelja usluga koji se za autentifikaciju korisnika oslanjaju na usluge elektroničke identifikacije treće strane. Komisija će olakšati izradu takvih kodeksa ponašanja u bliskoj suradnji sa svim relevantnim dionicima i poticati pružatelje usluga da dovrše izradu kodeksa ponašanja u roku od 12 mjeseci od donošenja ove Uredbe i djelotvorno ih provedu u roku od 18 mjeseci od donošenja Uredbe.
5. Komisija unutar 24 mjeseca od uvođenja europskih lisnica za digitalni identitet procjenjuje, na temelju podataka o potražnji za europskom lisnicom za digitalni identitet te njezine dostupnosti i upotrebljivosti, treba li se za dodatne pružatelje privatnih online usluga propisati obveza prihvaćanja upotrebe europske lisnice za digitalni identitet strogo na dobrovoljni zahtjev korisnika. Kriteriji procjene obuhvaćaju veličinu baze korisnika, prekograničnu prisutnost pružateljâ usluga, tehnološki razvoj, promjene obrazaca upotrebe i potražnju potrošača.

8. prije članka 7. umeće se sljedeći naslov:

„ODJELJAK II.

SUSTAVI ELEKTRONIČKE IDENTIFIKACIJE”;

9. uvodna rečenica članka 7. zamjenjuje se sljedećim:

„U skladu s člankom 9. stavkom 1. države članice koje to još nisu učinile u roku od 24 mjeseca od stupanja na snagu provedbenih akata iz članka 6.a stavka 11. i članka 6.c stavka 4. obavješćuju o najmanje jednom sustavu elektroničke identifikacije koji uključuje najmanje jedno sredstvo identifikacije s „visokom” razinom sigurnosti. Sustav elektroničke identifikacije prihvatljiv je za prijavu na temelju članka 9. stavka 1. pod uvjetom da budu ispunjeni svi sljedeći uvjeti.”;

10. u članku 9., stavci 2. i 3. zamjenjuju se sljedećim:

„2. Komisija u Službenom listu Europske unije objavljuje popis sustava elektroničke identifikacije koji su prijavljeni na temelju stavka 1. ovog članka i osnovne informacije o njima.

3. Komisija objavljuje izmjene popisa iz stavka 2. u Službenom listu Europske unije u roku od mjeseca dana od datuma primitka te prijave.”;

12. umeće se sljedeći članak 11.a:

„Članak 11.a

Uspoređivanje zapisa

1. Ako se za autentifikaciju upotrebljavaju prijavljena sredstva za elektroničku identifikaciju ili europske lisnice za digitalni identitet, države članice osiguravaju uspoređivanje zapisa kada djeluju kao pouzdajuće strane.

2. Za potrebe stavljanja na raspolaganje europskih lisnica za digitalni identitet, države članice u najmanji skup osobnih identifikacijskih podataka iz članka 12. stavka 4. točke (d) uključuju barem jedan jedinstveni i trajni identifikator u skladu s pravom Unije i nacionalnim pravom kako bi se korisnik identificirao na zahtjev u slučajevima kad se identifikacija korisnika zahtijeva zakonom.
 - 2.a Države članice predviđaju tehničke i organizacijske mjere kako bi osigurale visoku razinu zaštite osobnih podataka koji se upotrebljavaju za uspoređivanje zapisa i spriječile izradu profila korisnika.
 - 2.aa U skladu s nacionalnim pravom države članice mogu predvidjeti da korisnik europske lisnice za digitalni identitet može zatražiti da se jedinstveni i trajni identifikator uključen u minimalni skup osobnih identifikacijskih podataka i povezan s lisnicom u skladu s člankom 6.a stavkom 4. točkom (e) zamijeni drugim jedinstvenim i trajnim identifikatorom koji izdaje država članica.
3. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom detaljnije određuje mjere iz stavka 1. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.
 - 3.a U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom detaljnije određuje mjere iz stavaka 2. i 2.aa. Taj se provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

13. članak 12. mijenja se kako slijedi:

Suradnja i interoperabilnost

(a) u stavku 3. točka (d) briše se;

(b) u stavku 4. točka (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(d) upućivanja na minimalni skup osobnih identifikacijskih podataka potrebnih za jedinstveno i trajno predstavljanje fizičke osobe, pravne osobe ili fizičke osobe koja predstavlja fizičke ili pravne osobe;”;

(ba) u stavak 5. umeće se točka (c):

„(c) sličan pristup internetskim uslugama koje prihvaćaju upotrebu europskih lisnica za digitalni identitet stavljenih na raspolaganje u skladu s ovom Uredbom;”;

(c) u stavku 6. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„(a) razmjene informacija, iskustva i dobre prakse u vezi sa sustavima elektroničke identifikacije i posebno u vezi s tehničkim zahtjevima koji se odnose na interoperabilnost, uspoređivanje zapisa i razine sigurnosti;”;

(ca) u stavak 6. umeće se točka (e):

„(e) razmjene informacija, iskustva i dobre prakse te izdavanja smjernica u vezi s načinom na koji se internetske usluge u svrhu oslanjanja na europske lisnice za digitalni identitet mogu osmišljavati, razvijati i provoditi.”

14. umeću se sljedeći članci 12.a i 12.b:

„Članak 12.a

Certifikacija sustava elektroničke identifikacije

1. Sukladnost sustavâ elektroničke identifikacije koje treba prijaviti sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi certificira se kako bi se dokazala usklađenost takvih sustava ili njihovih dijelova sa zahtjevima utvrđenima u članku 8. stavku 2. u pogledu razina sigurnosti sustavâ elektroničke identifikacije u okviru relevantnog programa kibersigurnosne certifikacije na temelju Uredbe (EU) 2019/881 ili njihovih dijelova, u mjeri u kojoj kibersigurnosni certifikat ili njegovi dijelovi obuhvaćaju zahtjeve utvrđene u članku 8. stavku 2. u pogledu razina sigurnosti sustavâ elektroničke identifikacije. Certifikacija ne premašuje trajanje od pet godina, uz uvjet redovite procjene slabih točaka svake dvije godine. Ako se slabe točke utvrde i ne otklone u roku od tri mjeseca, certifikacija se poništava.

Certifikaciju provode akreditirana javna ili privatna tijela za ocjenjivanje sukladnosti koja su imenovala države članice i u skladu s Uredbom (EZ) br. 765/2008.

2. Stručni pregled sustava elektroničke identifikacije iz članka 12. stavka 6. točke (c) ne primjenjuje se na sustave elektroničke identifikacije ili dio takvih sustava koji su certificirani u skladu sa stavkom 1.

2.a Neovisno o stavku 2. ovog članka, države članice mogu od države članice koja provodi prijavljivanje zatražiti dodatne informacije o sustavima elektroničke identifikacije ili njihovim dijelovima koji su certificirani u skladu sa stavkom 2. ovog članka.

3. Države članice obavješćuju Komisiju o nazivima i adresama javnih ili privatnih tijela iz stavka 1. Komisija stavlja te informacije na raspolaganje državama članicama.”;

„Članak 12.b

Pristup hardverskim i softverskim značajkama

Izdavatelji europskih lisnica za digitalni identitet i izdavatelji prijavljenih sredstava elektroničke identifikacije koji djeluju u komercijalnom ili profesionalnom svojstvu i upotrebljavaju osnovne usluge platforme kako su definirane u članku 2. stavku 2. Uredbe (EU) 2022/1925 za potrebe ili tijekom pružanja usluga europske lisnice za digitalni identitet i sredstava elektroničke identifikacije krajnjim korisnicima poslovni su korisnici u skladu s člankom 2. stavkom 21. Uredbe (EU) 2022/1925.

17. u članku 13. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Neovisno o stavku 2. ovog članka, pružatelji usluga povjerenja odgovorni su za štetu koja je namjerno ili nepažnjom prouzročena svakoj fizičkoj ili pravnoj osobi zbog nepoštovanja obveza prema ovoj Uredbi.

Teret dokazivanja namjere ili nepažnje nekvalificiranog pružatelja usluga povjerenja je na fizičkoj ili pravnoj osobi koja zahtijeva naknadu štete iz prvog podstavka.

Namjera ili nepažnja kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja pretpostavlja se, osim ako kvalificirani pružatelj usluga povjerenja dokaže da je šteta iz prvog podstavka nastala bez namjere ili nepažnje tog kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja.

18. članak 14. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 14.

Međunarodni aspekti

1. Usluge povjerenja koje pružaju pružatelji usluga povjerenja s poslovnim nastanom u trećoj zemlji ili međunarodna organizacija priznaju se kao pravno jednake kvalificiranim uslugama povjerenja koje pružaju kvalificirani pružatelji usluga povjerenja s poslovnim nastanom u Uniji kada su usluge povjerenja iz treće zemlje ili međunarodne organizacije priznate na temelju provedbene odluke ili sporazuma sklopljenih između Unije i treće zemlje ili međunarodne organizacije u skladu s člankom 218. Ugovora.
2. Provedbenim odlukama i sporazumima iz stavka 1. osigurava se da pružatelji usluga povjerenja u trećoj zemlji ili međunarodne organizacije i usluge povjerenja koje oni pružaju ispunjavaju zahtjeve koji se primjenjuju na kvalificirane pružatelje usluga povjerenja s poslovnim nastanom u Uniji i na kvalificirane usluge povjerenja koje oni pružaju; Treće zemlje i međunarodne organizacije posebno uspostavljaju, održavaju i objavljuju pouzdan popis priznatih pružatelja usluga povjerenja.

Sporazumima iz stavka 1. osigurava se da se kvalificirane usluge povjerenja koje pružaju kvalificirani pružatelji usluga povjerenja s poslovnim nastanom u Uniji priznaju kao pravno jednake uslugama povjerenja koje pružaju pružatelji usluga povjerenja u trećoj zemlji ili koje pružaju međunarodne organizacije s kojima je sklopljen sporazum.

3. Provedbene odluke iz stavka 1. donose se u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

19. članak 15. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 15.

Dostupnost za osobe s invaliditetom

Pružanje usluga povjerenja i proizvodi za krajnje korisnike koji se koriste prilikom pružanja tih usluga moraju biti dostupni osobama s invaliditetom u skladu sa zahtjevima za pristupačnost iz Direktive 2019/882 o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga.”;

20. članak 17. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 4. mijenja se kako slijedi:

1. u stavku 4. točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) obavješćivanje relevantnih nacionalnih nadležnih tijela iz dotičnih država članica, koja su imenovana na temelju Direktive (EU) XXXX/XXXX [NIS2], o svim povredama sigurnosti ili gubitku cjelovitosti za koje saznaju pri obavljanju svojih zadaća. Ako se značajna povreda sigurnosti ili gubitak cjelovitosti odnose na druge države članice, nadzorno tijelo obavješćuje jedinstvenu kontaktnu točku dotične države članice na temelju Direktive (EU) XXXX/XXXX (NIS2) i nadzorna tijela imenovana u skladu s člankom 17. ove Uredbe u drugim dotičnim državama članicama. Prijavljeno nadzorno tijelo obavješćuje javnost ili zahtijeva od pružatelja usluga povjerenja da to učini ako utvrdi da je otkrivanje povrede sigurnosti ili gubitka cjelovitosti u javnom interesu.

2. točka (f) zamjenjuje se sljedećim:

„(f) suradnju s nadležnim nadzornim tijelima uspostavljenima na temelju Uredbe (EU) 2016/679, posebno tako da ih bez odgode obavještuje o vjerojatnim povredama pravila o zaštiti osobnih podataka i o povredama sigurnosti za koje je vjerojatno da su povrede osobnih podataka;”;

(b) stavak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„6. Svako nadzorno tijelo Komisiji do 31. ožujka svake godine dostavlja izvješće o svojim glavnim aktivnostima u prethodnoj kalendarskoj godini.”;

(c) stavak 8. zamjenjuje se sljedećim:

„8. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija donosi smjernice o načinu na koji nadzorna tijela trebaju izvršavati zadaće iz stavka 4. te provedbenim aktima donesenima u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2. utvrđuje formate i postupke za izvješće iz stavka 6.”;

21. članak 18. mijenja se kako slijedi:

(a) naslov članka 18. zamjenjuje se sljedećim:

„Uzajamna pomoć i suradnja”;

(b) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Nadzorna tijela surađuju radi razmjene primjera dobre prakse i informacija o pružanju usluga povjerenja.”;

(c) dodaju se sljedeći stavci 4. i 5.:

- „4. Nadzorna tijela i nacionalna nadležna tijela na temelju Direktive (EU) XXXX/XXXX Europskog parlamenta i Vijeća [NIS2] surađuju i međusobno si pomažu kako bi osigurala da pružatelji usluga povjerenja ispunjavaju zahtjeve utvrđene ovom Uredbom i Direktivom (EU) XXXX/XXXX [NIS2]. Nadzorna tijela zahtijevaju od nacionalnih nadležnih tijela na temelju Direktive XXXX/XXXX [NIS2] provedbu nadzornih mjera kako bi provjerila ispunjavaju li pružatelji usluga povjerenja zahtjeve iz Direktive XXXX/XXXX (NIS2), da od pružatelja usluga povjerenja zahtijevaju da isprave svaku neusklađenost s tim zahtjevima, da pravodobno dostavljaju rezultate svih nadzornih aktivnosti povezanih s pružateljima usluga povjerenja i da obavješćuju nadzorna tijela o relevantnim incidentima prijavljenima u skladu s Direktivom XXXX/XXXX [NIS2].
5. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima uspostavlja potrebne postupovne aranžmane kako bi olakšala suradnju među nadzornim tijelima iz stavka 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

21.a umeće se sljedeći članak 19.a:

„Zahtjevi u vezi s nekvalificiranim pružateljima usluga povjerenja”

1. Nekvalificirani pružatelj usluga povjerenja koji pruža nekvalificirane usluge povjerenja:
 - (a) ima odgovarajuće politike i poduzima odgovarajuće mjere za upravljanje pravnim, poslovnim, operativnim i drugim izravnim ili neizravnim rizicima za pružanje nekvalificirane usluge povjerenja. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 18. Direktive EU XXXX XXX [NIS2], te mjere uključuju najmanje sljedeće:
 - i. mjere povezane s postupcima registracije i uključivanja u uslugu;
 - ii. mjere povezane s postupovnim ili administrativnim provjerama;
 - iii. mjere povezane s upravljanjem uslugama i njihovim uvođenjem.
 - (b) obavješćuje nadzorno tijelo, pojedince na koje se to odnosi i koje se može identificirati, javnost ako je to od javnog interesa i, prema potrebi, druga relevantna nadležna tijela, o svim kršenjima ili poremećajima u pružanju usluge ili provedbi mjera iz stavka (a) podtočaka i., ii. i iii. koji imaju znatan učinak na pruženu uslugu povjerenja ili na osobne podatke koji se u njoj čuvaju, bez nepotrebne odgode, a u svakom slučaju najkasnije 24 sata nakon što saznaju za njih.
2. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima određuje tehničke značajke mjera iz stavka 1 točke (a). Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

22. članak 20. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Tijelo za ocjenjivanje sukladnosti obavlja reviziju pružatelja kvalificiranih usluga povjerenja o njihovu trošku i najmanje svaka 24 mjeseca. Revizijom se potvrđuje da kvalificirani pružatelji usluga povjerenja i kvalificirane usluge povjerenja koje oni pružaju ispunjavaju zahtjeve utvrđene u ovoj Uredbi i članku 18. Direktive (EU) XXXX/XXXX [NIS2]. Kvalificirani pružatelji usluga povjerenja nadzornom tijelu podnose izvješće o ocjenjivanju sukladnosti u roku od tri radna dana od primitka.”;

(aa) umeće se sljedeći stavak:

1.a Države članice mogu predvidjeti da kvalificirani pružatelji usluga povjerenja unaprijed obavješćuju nadzorno tijelo o planiranim revizijama i na zahtjev omogućuju sudjelovanje nadzornog tijela kao promatrača.

(b) u stavku 2. zadnja se rečenica zamjenjuje sljedećim:

„Ako se čini da je došlo do povrede pravila o zaštiti osobnih podataka, nadzorno tijelo bez nepotrebne odgode obavješćuje nadležna nadzorna tijela na temelju Uredbe (EU) 2016/679.”;

(c) stavci 3. i 4. zamjenjuju se sljedećim:

„3. Ako kvalificirani pružatelj usluga povjerenja ne ispunjava bilo koji zahtjev utvrđen ovom Uredbom, nadzorno tijelo zahtijeva da to ispravi, prema potrebi u određenom roku.

Ako taj pružatelj to ne ispravi, ako je primjenjivo, u roku koji je odredilo nadzorno tijelo, nadzorno tijelo može, uzimajući osobito u obzir opseg, trajanje i posljedice tog neispunjavanja, ukinuti kvalificirani status tog pružatelja usluga ili obuhvaćene usluge koju pruža.

3.a Ako nacionalno nadležno tijelo, u skladu s Direktivom (EU) XXXX/XXXX [NIS2] obavijesti nadzorno tijelo da kvalificirani pružatelj usluga povjerenja ne ispunjava bilo koji zahtjev iz članka 18. Direktive (EU) XXXX/XXXX [NIS2], nadzorno tijelo, posebno uzimajući u obzir opseg, trajanje i posljedice tog neispunjavanja, može ukinuti kvalificirani status tog pružatelja usluga ili obuhvaćene usluge koju pruža.

3.b Ako nadzorna tijela na temelju Uredbe (EU) 2016/679 obavijeste nadzorno tijelo da kvalificirani pružatelj usluga povjerenja ne ispunjava bilo koji zahtjev iz Uredbe (EU) 2016/679, nadzorno tijelo, posebno uzimajući u obzir opseg, trajanje i posljedice tog neispunjavanja, može ukinuti kvalificirani status tog pružatelja usluga ili obuhvaćene usluge koju pruža.

- 3.c Nadzorno tijelo obavješćuje kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja o ukidanju njegova kvalificiranog statusa ili kvalificiranog statusa dotične usluge. Nadzorno tijelo obavješćuje tijelo iz članka 22. stavka 3. za potrebe ažuriranja pouzdanih popisa iz članka 22. stavka 1. te nacionalno nadležno tijelo iz Direktive XXXX [NIS2].
4. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za sljedeće:
- (a) akreditaciju tijela za ocjenjivanje sukladnosti i za izvješće o ocjenjivanju sukladnosti iz stavka 1.;
 - (b) zahtjeve revizije koje tijela za ocjenjivanje sukladnosti trebaju ispuniti prilikom ocjenjivanja sukladnosti kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja kako je navedeno u stavku 1.;
 - (c) sustave ocjenjivanja sukladnosti prema kojima tijela za ocjenjivanje sukladnosti provode ocjenjivanje sukladnosti kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja i prema kojima se podnose izvješća iz stavka 1.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

23. članak 21. mijenja se kako slijedi:

„1. Ako pružatelji usluga povjerenja namjeravaju započeti s pružanjem kvalificirane usluge povjerenja, oni nadzornom tijelu podnose prijavu o svojoj namjeri zajedno s izvješćem o ocjenjivanju sukladnosti koje je izdalo tijelo za ocjenjivanje sukladnosti kojim se potvrđuje ispunjavanje zahtjeva utvrđenih u ovoj Uredbi i članku 18. Direktive (EU) XXXX/XXXX [NIS2].”;

(a) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Nadzorno tijelo provjerava je li pružatelj usluga povjerenja sukladan odnosno jesu li usluge povjerenja koje on pruža sukladne sa zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi i posebno sa zahtjevima za kvalificirane pružatelje usluga povjerenja i za kvalificirane usluge povjerenja koje oni pružaju.

Kako bi se provjerilo ispunjava li pružatelj usluga povjerenja zahtjeve utvrđene u članku 18. Direktive XXXX [NIS2], nadzorno tijelo od nadležnih tijela iz Direktive XXXX [NIS2] zahtijeva da provedu nadzorne mjere u tom pogledu i dostave informacije o ishodu bez nepotrebne odgode, a najkasnije u roku od dva mjeseca od dana kada taj zahtjev zaprime nadležna tijela iz Direktive XXXX [NIS2]. Ako provjera nije dovršena u roku od dva mjeseca od prijave, nadležna tijela iz Direktive XXXX [NIS2] o tome obavješćuju nadzorno tijelo, navodeći razloge za kašnjenje i rok do kojeg provjera mora biti dovršena.

Ako nadzorno tijelo zaključi da pružatelj usluga povjerenja i usluge povjerenja koje on pruža ispunjavaju zahtjeve utvrđene u ovoj Uredbi, ono odobrava kvalificirani status pružatelju usluga povjerenja i uslugama povjerenja koje on pruža te obavješćuje tijelo iz članka 22. stavka 3. u svrhu ažuriranja pouzdanih popisa iz članka 22. stavka 1. najkasnije tri mjeseca nakon prijave u skladu sa stavkom 1. ovog članka.

Ako provjera nije dovršena u roku od tri mjeseca od prijave, nadzorno tijelo o tome obavješćuje pružatelja usluga povjerenja, navodeći razloge za kašnjenje i rok do kojeg provjera mora biti dovršena.”;

(b) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„4. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje formate i postupke prijave i provjere za potrebe stavaka 1. i 2. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

25. članak 24. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Pri izdavanju kvalificiranog certifikata ili kvalificirane elektroničke potvrde atributa, kvalificirani pružatelj usluga povjerenja provjerava identitet i, prema potrebi, specifične attribute fizičke ili pravne osobe kojoj se izdaje kvalificirani certifikat ili kvalificirana elektronička potvrda atributâ.

Informacije iz prvog podstavka provjerava kvalificirani pružatelj usluga povjerenja, izravno ili oslanjajući se na treću stranu, na bilo koji od sljedećih načina:

- (a) pomoću europske lisnice za digitalni identitet ili prijavljenih sredstava elektroničke identifikacije koji ispunjavaju zahtjeve utvrđene u članku 8. s obzirom na „visoku” razinu sigurnosti;
- (b) pomoću kvalificiranih elektroničkih potvrda atributa ili certifikata kvalificiranog elektroničkog potpisa ili kvalificiranog elektroničkog pečata izdanih u skladu s točkom (a), (c) ili (d);
- (c) primjenom drugih metoda identifikacije kojima se osigurava identifikacija osobe s visokom razinom pouzdanosti, a čiju sukladnost potvrđuje tijelo za ocjenjivanje sukladnosti;
- (d) na temelju fizičke prisutnosti fizičke osobe ili ovlaštenog predstavnika pravne osobe odgovarajućim postupcima i u skladu s nacionalnim zakonima.”;

(b) umeće se sljedeći stavak 1.a:

„1.a U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje minimalne tehničke specifikacije, norme i postupke povezane s provjerom identiteta i obilježjima u skladu sa stavkom 1. točkom (c). Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

(c) stavak 2. mijenja se kako slijedi:

0. točka (a) mijenja se kako slijedi:

„(a) obavješćuje nadzorno tijelo najmanje mjesec dana prije uvođenja bilo kakvih promjena u vezi s pružanjem svojih kvalificiranih usluga povjerenja, a najmanje tri mjeseca ako namjerava prestati obavljati te djelatnosti. Nadzorno tijelo može zatražiti dodatne informacije ili rezultat ocjenjivanja sukladnosti prije nego dopusti uvođenje planiranih promjena u kvalificirane usluge povjerenja. Ako provjera nije dovršena u roku od tri mjeseca od obavješćivanja, nadzorno tijelo o tome obavješćuje pružatelja usluga povjerenja, navodeći razloge za kašnjenje i rok do kojeg provjera mora biti dovršena.

1. točke (d) i (e) zamjenjuju se sljedećim:

„(d) prije stupanja u ugovorni odnos, obavješćuje, na jasan i sveobuhvatan način, svaku osobu koja želi koristiti kvalificiranu uslugu povjerenja o točnim uvjetima korištenja tom uslugom, uključujući bilo kakva ograničenja korištenja;

„(e) koristi vjerodostojne sustave i proizvode koji su zaštićeni od preinaka te osiguravaju tehničku sigurnost i pouzdanost postupaka koje ti sustavi i proizvodi podržavaju, uključujući upotrebu odgovarajućih kriptografskih algoritama, dužina ključeva i funkcija sažetaka u sustavima, proizvodima i postupcima koje oni podržavaju;”;

2. umeću se sljedeće nove točke (fa) i (fb):

„(fa) ima odgovarajuće politike i poduzima odgovarajuće mjere za upravljanje pravnim, poslovnim, operativnim i drugim izravnim ili neizravnim rizicima za pružanje kvalificirane usluge povjerenja. Ne dovodeći u pitanje odredbe članka 18. Direktive EU XXXX XXX [NIS2], te mjere uključuju najmanje sljedeće:

i. mjere povezane s postupcima registracije i uključivanja u uslugu;

ii. mjere povezane s postupovnim ili administrativnim provjerama;

iii. mjere povezane s upravljanjem uslugama i njihovim uvođenjem.”;

„(fb) obavješćuje nadzorno tijelo, pojedince na koje se to odnosi i koje se može identificirati, prema potrebi druga relevantna nadležna tijela i, na zahtjev nadzornog tijela, javnost ako je to od javnog interesa, o svim kršenjima ili poremećajima u pružanju usluge ili provedbi mjera iz stavka (fa) podtočaka i., ii. i iii. koji imaju znatan učinak na pruženu uslugu povjerenja ili na osobne podatke koji se u njoj čuvaju, bez nepotrebne odgode, a u svakom slučaju najkasnije 24 sata nakon incidenta.”;

3. točke (g) i (h) zamjenjuju se sljedećim:

„(g) poduzima odgovarajuće mjere protiv krivotvorenja, krađe ili prisvajanja podataka ili neovlaštenog brisanja podataka, mijenjanja podataka ili onemogućivanja pristupa podacima;”

„(h) bilježi i čini dostupnima onoliko dugo koliko je potrebno nakon prestanka obavljanja djelatnosti kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja sve bitne informacije povezane s podacima koje je izdao i primio kvalificirani pružatelj usluga povjerenja za potrebe predlaganja dokaza u sudskim postupcima i u svrhu osiguravanja kontinuiteta usluge. Takvo se bilježenje može obavljati elektroničkim putem;”;

4. briše se točka (j);

(d) umeće se sljedeći stavak 4.a:

„4.a Stavci 3. i 4. primjenjuju se u skladu s tim na opoziv kvalificiranih elektroničkih potvrda atributa.”;

(e) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije, postupke i referentne brojeve normi za zahtjeve iz stavka 2. Ako je postignuta sukladnost s tim tehničkim specifikacijama, postupcima i normama, smatra se da su ispunjeni zahtjevi iz ovog članka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

(f) umeće se sljedeći stavak 6.:

„6. Komisija je ovlaštena donositi provedbene akte u kojima navodi tehničke značajke mjera iz stavka 2. točke (fa).”;

25.a članak 26. mijenja se kako slijedi:

2. U roku od 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za napredne elektroničke potpise. Ako je napredni elektronički potpis u skladu s tim specifikacijama i normama, smatra se da su ispunjeni zahtjevi za napredne elektroničke potpise. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

25.b Članak 27. mijenja se kako slijedi:

stavak 4. briše se.

26. u članku 28. stavak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„6. U roku od 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi kvalificirane certifikate za elektronički potpis. Ako je kvalificirani certifikat za elektronički potpis u skladu s tim specifikacijama i normama, smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu I. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

27. u članku 29. dodaje se sljedeći novi stavak 1.a:

„1.a Stvaranje podataka za izradu elektroničkog potpisa i upravljanje njima u ime potpisnika ili dupliciranje takvih podataka za izradu potpisa u svrhu izrade sigurnosnih kopija može obavljati samo kvalificirani pružatelj usluga povjerenja koji pruža kvalificiranu uslugu povjerenja za upravljanje kvalificiranim sredstvom za udaljenu izradu elektroničkih potpisa.”;

28. umeće se sljedeći članak 29.a:

„Članak 29.a

Zahtjevi za kvalificiranu uslugu za upravljanje kvalificiranim sredstvima za udaljenu izradu elektroničkih potpisa

1. Upravljanje kvalificiranim sredstvima za udaljenu izradu elektroničkih potpisa kao kvalificiranom uslugom može obavljati samo kvalificirani pružatelj usluga povjerenja koji:

- (a) generira podatke za izradu elektroničkog potpisa ili upravlja njima u ime potpisnika;
- (b) ne dovodeći u pitanje točku 1. podtočku (d) Priloga II., može duplicirati podatke za izradu elektroničkog potpisa isključivo u svrhu izrade sigurnosnih kopija pod uvjetom da su ispunjeni sljedeći zahtjevi:
 - i. sigurnost dupliciranih skupova podataka mora biti na razini jednakoj razini sigurnosti izvornih skupova podataka;
 - ii. broj dupliciranih skupova podataka ne prelazi broj neophodan za osiguravanje kontinuiteta usluge.
- (c) ispunjava sve zahtjeve utvrđene u izvješću o certifikaciji posebnog kvalificiranog sredstva za udaljenu izradu elektroničkih potpisa izdanom u skladu s člankom 30.

2. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za potrebe stavka 1.”;

29. u članku 30. umeće se sljedeći stavak 3.a:

„3.a Valjanost certifikacije iz stavka 1. ne prelazi pet godina, uz uvjet redovite procjene slabih točaka svake dvije godine. Ako se slabe točke utvrde i ne otklone, certifikacija se poništava.”;

30. u članku 31. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima definira formate i postupke koji se primjenjuju u svrhu stavka 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

31. članak 32. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1. dodaje se sljedeći podstavak:

„Ako je validacija kvalificiranih elektroničkih potpisa u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 3., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u prvom podstavku.”;

(b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija u provedbenim aktima navodi specifikacije i referentne brojeve normi za validaciju kvalificiranih elektroničkih potpisa. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

31.a umeće se sljedeći članak 32.a:

Zahtjevi za validaciju naprednih elektroničkih potpisa koji se temelje na kvalificiranim certifikatima

1. Postupkom validacije naprednog elektroničkog potpisa koji se temelji na kvalificiranom certifikatu potvrđuje se valjanost naprednog elektroničkog potpisa koji se temelji na kvalificiranom certifikatu pod sljedećim uvjetima:

- (a) certifikat koji podržava potpis je u trenutku potpisivanja bio kvalificirani certifikat za elektronički potpis koji je u skladu Prilogom I.;
 - (b) kvalificirani certifikat izdao je kvalificirani pružatelj usluga povjerenja i bio je valjan u trenutku potpisivanja;
 - (c) podaci za validaciju potpisa odgovaraju podacima koji se pružaju pouzdajućoj strani;
 - (d) jedinstveni skup podataka koji predstavlja potpisnika u certifikatu ispravno je dostavljen pouzdajućoj strani;
 - (e) korištenje pseudonimom, ako je pseudonim bio korišten u trenutku potpisivanja, jasno je naznačeno pouzdajućoj strani;
 - (f) nije ugrožena cjelovitost potpisanih podataka;
 - (g) zahtjevi predviđeni u članku 26. bili su ispunjeni u trenutku potpisivanja. „Ako je validacija naprednih elektroničkih potpisa koji se temelje na kvalificiranim certifikatima u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 3., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u prvom podstavku.
2. Sustav koji se upotrebljava za validaciju naprednog elektroničkog potpisa koji se temelji na kvalificiranom certifikatu osigurava pouzdajućoj strani točan rezultat postupka validacije i omogućuje joj otkrivanje svih poteškoća bitnih za sigurnost.
3. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija u provedbenim aktima navodi specifikacije i referentne brojeve normi za validaciju naprednih elektroničkih potpisa koji se temelje na kvalificiranim certifikatima. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”

31.b članak 33. mijenja se kako slijedi:

- „1. Kvalificiranu uslugu validacije kvalificiranih elektroničkih potpisa može pružati samo kvalificirani pružatelj usluga povjerenja koji.”;
- „2. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za kvalificiranu uslugu validacije iz stavka 1. Ako usluga validacije kvalificiranih elektroničkih potpisa udovoljava tim specifikacijama i normama, smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u stavku 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”

32. članak 34. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 34.

Kvalificirana usluga čuvanja kvalificiranih elektroničkih potpisa

1. Kvalificiranu uslugu čuvanja kvalificiranih elektroničkih potpisa može pružati samo kvalificirani pružatelj usluga povjerenja koji koristi postupke i tehnologije koje mogu produljiti pouzdanost kvalificiranog elektroničkog potpisa na razdoblje koje je dulje od razdoblja tehnološke valjanosti.
2. Ako su aranžmani za kvalificiranu uslugu čuvanja kvalificiranih elektroničkih potpisa u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 3., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima iz stavka 1.
3. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za kvalificiranu uslugu čuvanja kvalificiranih elektroničkih potpisa. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

32.a u članku 36.a dodaje se novi stavak 2.:

2. U roku od 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za napredne elektroničke pečate.

Ako napredni elektronički pečat ispunjava te specifikacije i norme, smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima za napredne elektroničke pečate. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

33. članak 37. mijenja se kako slijedi:

stavak 4. briše se.

34. članak 38. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Kvalificirani certifikati za elektroničke pečate moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u Prilogu III. Ako je kvalificirani certifikat za elektronički pečat u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 6., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu III.”;

(b) stavak 6. zamjenjuje se sljedećim:

„6. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za kvalificirane certifikate za elektroničke pečate. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

35. umeće se sljedeći članak 39.a:

„Članak 39.a

Zahtjevi za kvalificiranu uslugu za upravljanje kvalificiranim sredstvima za udaljenu izradu elektroničkih pečata

Članak 29.a primjenjuje se mutatis mutandis na kvalificiranu uslugu za upravljanje kvalificiranim sredstvima za udaljenu izradu elektroničkih pečata.”;

35.a umeće se sljedeći članak 40.a:

„Članak 40.a

Zahtjevi za validaciju naprednih elektroničkih pečata koji se temelje na kvalificiranim certifikatima

(1) Članak 32.a primjenjuje se mutatis mutandis na validaciju naprednih elektroničkih pečata koji se temelje na kvalificiranim certifikatima.”;

36. članak 42. mijenja se kako slijedi:

(a) umeće se sljedeći novi stavak 1.a:

„1a. Ako su povezivanje datuma i vremena s podacima i izvor točnog vremena u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 2., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u stavku 1.”;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za povezivanje datuma i vremena s podacima i za izvore točnog vremena. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

36.a U članak 43. dodaje se novi stavak 3.:

2.a Kvalificirana usluga elektroničke preporučene dostave u jednoj državi članici priznaje se kao kvalificirana usluga elektroničke preporučene dostave u svakoj drugoj državi članici.”;

37. članak 44. mijenja se kako slijedi:

(a) umeće se sljedeći stavak 1.a:

„1.a Ako je postupak slanja i primanja podataka u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 2., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u stavku 1.”;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za postupke slanja i primanja podataka. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

(c) umeću se sljedeći stavci 3. i 4.:

„3. Pružatelji kvalificiranih usluga elektroničke preporučene dostave mogu se dogovoriti o interoperabilnosti kvalificiranih usluga elektroničke preporučene dostave koje pružaju. Takav okvir za interoperabilnost u skladu je sa zahtjevima utvrđenima u stavku 1. Sukladnost potvrđuje tijelo za ocjenjivanje sukladnosti.”;

„4. Komisija može provedbenim aktom utvrditi tehničke specifikacije i referentne brojeve normi kako bi se olakšao prijenos podataka između dvaju kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja ili više njih. Tehničke specifikacije i sadržaj normi troškovno su učinkoviti i proporcionalni. Provedbeni akt donosi u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.“;

38. članak 45. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 45.

Zahtjevi za kvalificirane certifikate za autentifikaciju mrežnih stranica

1. Kvalificirani certifikati za autentifikaciju mrežnih stranica moraju ispunjavati zahtjeve utvrđene u Prilogu IV. Ocjenjivanje sukladnosti sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu IV. provodi se u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 4.
2. Kvalificirane certifikate za autentifikaciju mrežnih stranica iz stavka 1. moraju prepoznavati internetski preglednici. U tu svrhu se osigurava da internetski preglednici podatke o identitetu, dane bilo kojom metodom, prikazuju na korisnicima pristupačan način. Internetski preglednici moraju podržavati kvalificirane certifikate i interoperabilnost s njima za autentifikaciju mrežnih stranica iz stavka 1., osim u prvih pet godina rada kao pružatelja usluga internetskog pregledavanja za poduzeća koja se smatraju mikropoduzećima i malim poduzećima u skladu s Preporukom Komisije 2003/361/EZ.
4. U roku od 12 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje specifikacije i referentne brojeve normi za kvalificirane certifikate za autentifikaciju mrežnih stranica iz stavaka 1. i 2. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.“;

39. nakon članka 45. umeću se sljedeći odjeljci 9., 10. i 11.:

„ODJELJAK 9.

ELEKTRONIČKA POTVRDA ATRIBUTA

Članak 45.a

Pravni učinci elektroničke potvrde atributa

1. Elektroničkoj potvrdi atributa kao dokazu u sudskim postupcima ne smiju se uskratiti pravni učinak i dopuštenost samo zbog toga što je u elektroničkom obliku ili zbog toga što ne ispunjava zahtjeve za kvalificiranu elektroničku potvrdu atributa.
2. Kvalificirana elektronička potvrda atributa i potvrde atributa koje je izdalo tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koje se izdaju u njegovo ime imaju isti pravni učinak kao i zakonito izdane potvrde u papirnatom obliku.
3. Kvalificirana elektronička potvrda atributa izdana u jednoj državi članici priznaje se kao kvalificirana elektronička potvrda atributa u svakoj drugoj državi članici.
4. Potvrda atributa koju izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime priznaje se u svim državama članicama kao potvrda atributa koju izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime.

Članak 45.b

Elektronička potvrda atributa u javnim uslugama

Ako se nacionalnim pravom za pristup online usluzi koju pruža tijelo javnog sektora zahtijeva elektronička identifikacija na temelju sredstva elektroničke identifikacije i autentifikacije, osobni identifikacijski podaci u elektroničkoj potvrdi atributa ne zamjenjuju elektroničku identifikaciju na temelju sredstava elektroničke identifikacije i autentifikacije za elektroničku identifikaciju, osim ako država članica to izričito dopušta. U tom se slučaju prihvaća i kvalificirana elektronička potvrda atributa iz drugih država članica.

Članak 45.c

zahtjevi za kvalificiranu elektroničku potvrdu atributa

1. Kvalificirana elektronička potvrda atributa mora ispunjavati zahtjeve utvrđene u Prilogu V.
- 1.a Ocjenjivanje sukladnosti sa zahtjevima utvrđenima u Prilogu V. provodi se u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 4.
2. Kvalificirane elektroničke potvrde atributa ne smiju podlijegati obveznim zahtjevima povrh zahtjeva utvrđenih u Prilogu V.
3. Ako je kvalificirana elektronička potvrda atributa opozvana nakon početnog izdavanja, gubi valjanost od trenutka opoziva i njezin se status ni u kojem slučaju ne može vratiti u prijašnje stanje.
4. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o uvođenju europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za kvalificirane elektroničke potvrde atributa.

Članak 45.d

Provjera atributa uspoređivanjem s vjerodostojnim izvorima

1. Države članice u roku od 24 mjeseca nakon stupanja na snagu provedbenih akata iz članka 6.a stavka 11. i članka 6.c stavka 4. osiguravaju da se, barem za atribute navedene u Prilogu VI., kad god se ti atributi oslanjaju na autentične izvore u javnom sektoru, poduzmu mjere kojima se kvalificiranim pružateljima elektroničkih potvrda atributa omogućuje provjera tih atributa elektroničkim putem na zahtjev korisnika i u skladu s nacionalnim pravom ili pravom Unije.
2. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe, uzimajući u obzir odgovarajuće međunarodne norme, Komisija provedbenim aktom o uvođenju europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. utvrđuje minimalne tehničke specifikacije, norme i postupke s obzirom na katalog atributa i sustave za potvrdu atributa i postupke provjere za kvalificirane elektroničke potvrde atributa.

Članak 45.da

Zahtjevi za elektroničku potvrdu atributa koju izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime

1. Elektronička potvrda atributa koju izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime ispunjava sljedeće zahtjeve:

a) zahtjeve iz Priloga VII.;

b) kvalificirani certifikat koji podržava kvalificirani elektronički potpis ili kvalificirani elektronički pečat tijela javnog sektora iz članka 3. stavka 45.a koje je utvrđeno kao izdavatelj iz točke (b) Priloga VII. sadržava poseban skup certificiranih atributa u obliku prikladnom za automatiziranu obradu:

- i. u kojem se navodi da je tijelo izdavatelj osnovano u skladu s nacionalnim pravom ili pravom Unije kao odgovorno za autentični izvor na temelju kojeg je izdana elektronička potvrda atributa ili kao tijelo koje je imenovano da djeluje u njegovo ime;
- ii. u kojem se pruža skupa podataka koji nedvosmisleno predstavljaju autentični izvor iz podtočke i. te
- iii. u kojem je utvrđeno nacionalno pravo ili pravo Unije iz podtočke i.

2. Država članica u kojoj tijela javnog sektora iz članka 3. stavka 45.a imaju poslovni nastan osigurava da tijela javnog sektora koja izdaju elektroničke potvrde atributa zadovoljavaju jednaku razinu pouzdanosti kao kvalificirani pružatelji usluga povjerenja u skladu s člankom 24.

2.a Države članice Komisiji prijavljuju tijela javnog sektora iz članka 3. stavka 45.a. Ta prijava uključuje izvješće o ocjenjivanju sukladnosti koje izdaje tijelo za ocjenjivanje sukladnosti i kojim se potvrđuje da su ispunjeni zahtjevi iz stavaka 1., 2. i 6. ovog članka. Komisija stavlja na raspolaganje javnosti popis tijela javnog sektora iz članka 3. stavka 45.a na siguran način, u elektronički potpisanom ili pečaćenom obliku prikladnom za automatiziranu obradu.

3. Ako je elektronička potvrda atributa, koju izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime, opozvana nakon prvotnog izdavanja, ona prestaje vrijediti od trenutka njezina opoziva. Opozvan status elektroničke potvrde nakon opoziva ne vraća se u prijašnje stanje.

4. Elektronička potvrda atributa, koju izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime, smatra se sukladnom sa zahtjevima utvrđenima u stavku 1. ovog članka ako ispunjava norme iz stavka 5.

5. U roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o uvođenju europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za elektroničke potvrde atributa koje izdaje tijelo javnog sektora odgovorno za autentični izvor ili koje se izdaju u njegovo ime.

5.a U roku od 6 mjeseci od stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktom o uvođenju europskih lisnica za digitalni identitet iz članka 6.a stavka 11. definira formate, postupke, specifikacije i norme za potrebe stavka 2.a.

6. Tijela javnog sektora iz članka 3. stavka 45.a koja izdaju elektroničku potvrdu atributa osiguravaju sučelje s europskim lisnicama za digitalni identitet stavljenima na raspolaganje u skladu s člankom 6.a.

Članak 45.e

Izdavanje elektroničke potvrde atributa za europske lisnice za digitalni identitet

Pružatelji kvalificiranih elektroničkih potvrda atributa osiguravaju sučelje s europskim lisnicama za digitalni identitet stavljenima na raspolaganje u skladu s člankom 6.a.

Članak 45.f

Dodatna pravila za pružanje usluga elektroničke potvrde atributa

1. Pružatelji kvalificiranih i nekvalificiranih usluga elektroničke potvrde atributa ne kombiniraju osobne podatke povezane s pružanjem tih usluga s osobnim podacima iz bilo kojih drugih usluga koje nude oni ili njihovi komercijalni partneri.
2. Osobni podaci povezani s pružanjem usluga elektroničke potvrde atributa čuvaju se logički odvojeno od ostalih podataka koje čuva pružatelj usluga elektroničke potvrde atributa.
4. Pružatelji kvalificiranih usluga elektroničke potvrde atributa primjenjuju funkcionalnu odvojenost za pružanje takvih usluga.

ODJELJAK 10.

USLUGE ELEKTRONIČKOG ARHIVIRANJA

Članak 45.g

Pravni učinak usluge elektroničkog arhiviranja

1. Elektroničkim podacima pohranjenima uporabom usluge elektroničkog arhiviranja ne smije se kao dokazima u sudskim postupcima uskratiti pravni učinak i dopuštenost samo zbog toga što su oni u elektroničkom obliku ili zbog toga što nisu pohranjeni uporabom kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja.
2. Pretpostavlja se cjelovitost i podrijetlo elektroničkih podataka pohranjenih uporabom kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja kod kvalificiranih pružatelja usluge povjerenja.
3. Kvalificirana usluga elektroničkog arhiviranja u jednoj državi članici priznaje se kao kvalificirana usluga elektroničkog arhiviranja u svakoj drugoj državi članici.

Članak 45.ga

Zahtjevi za kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja

1. Kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja ispunjavaju sljedeće zahtjeve:
 - (a) pružaju ih kvalificirani pružatelji usluga povjerenja;
 - (b) primjenjuju postupke i tehnologije kojima se mogu produžiti trajnost i čitljivost elektroničkih podataka nakon razdoblja tehnološke valjanosti i barem tijekom zakonskog ili ugovornog razdoblja čuvanja, uz istodobno očuvanje njihove cjelovitosti i podrijetla;

- (c) osiguravaju da se elektronički podaci čuvaju na način da su zaštićeni od gubitka i izmjene, osim u slučaju promjena koje se odnose na njihov medij ili elektronički oblik;
 - (d) ovlaštenim pouzdajućim stranama omogućuju zaprimanje izvješća na automatizirani način kojim se potvrđuje pretpostavka cjelovitosti elektroničkih podataka preuzetih iz kvalificiranog elektroničkog arhiva od početka razdoblja čuvanja do trenutka preuzimanja. To se izvješće dostavlja na pouzdan i učinkovit način te posjeduje kvalificirani elektronički potpis ili kvalificirani elektronički pečat pružatelja kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja;
2. U roku od 12 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja. Ako kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja ispunjavaju te specifikacije i norme, smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima za kvalificirane usluge elektroničkog arhiviranja. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.

ODJELJAK 11.

ELEKTRONIČKE EVIDENCIJE

Članak 45.h

Pravni učinci elektroničkih evidencija

1. Elektroničkoj evidenciji kao dokazu u sudskim postupcima ne smiju se uskratiti pravni učinak i dopuštenost samo zbog toga što je u elektroničkom obliku ili zbog toga što ne ispunjava zahtjeve za kvalificiranu elektroničku evidenciju.
2. Za zapise podataka sadržane u kvalificiranoj elektroničkoj evidenciji vrijedi pretpostavka o njihovu jedinstvenom i točnom sekvencijalnom kronološkom redosljedju i njihovoj cjelovitosti.
3. Kvalificirana elektronička evidencija u jednoj državi članici priznaje se kao kvalificirana elektronička evidencija u svakoj drugoj državi članici.

Članak 45.i

Zahtjevi za kvalificirane elektroničke evidencije

1. Kvalificirane elektroničke evidencije moraju ispunjavati sljedeće zahtjeve:
 - (a) stvara ih jedan kvalificirani pružatelj usluga povjerenja ili više njih;
 - (b) utvrđuju podrijetlo zapisa podataka u evidenciji;
 - (c) osiguravaju jedinstven sekvencijalni kronološki redosljed zapisa podataka u evidenciji;
 - (d) u njima se bilježe podaci na takav način da je svaka naknadna promjena podataka odmah uočljiva, čime se osigurava njihova cjelovitost tijekom vremena.

2. Ako je elektronička evidencija u skladu sa specifikacijama i normama iz stavka 3., smatra se da je postignuta sukladnost sa zahtjevima utvrđenima u stavku 1.
3. Komisija provedbenim aktima utvrđuje tehničke specifikacije i referentne brojeve normi za stvaranje i rad kvalificirane elektroničke evidencije. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 48. stavka 2.”;

40. umeće se sljedeći članak 48.a:

„Članak 48.a

Zahtjevi za izvješćivanje

1. Države članice osiguravaju prikupljanje statističkih podataka o funkcioniranju europskih lisnica za digitalni identitet kada budu stavljene na raspolaganje na njihovu državnom području.
2. Statistički podaci prikupljeni u skladu sa stavkom 1. uključuju sljedeće:
 - (a) broj fizičkih i pravnih osoba koje imaju valjanu europsku lisnicu za digitalni identitet;
 - (b) vrstu i broj usluga koje prihvaćaju upotrebu europske lisnice za digitalni identitet;
 - (c) sažeto izvješće s podacima o incidentima koji sprečavaju upotrebu europske lisnice za digitalni identitet.
3. Statistički podaci iz stavka 2. stavljaju se na raspolaganje javnosti u otvorenom i uobičajenom strojno čitljivom formatu.
4. Do 31. ožujka svake godine države članice podnose Komisiji izvješće o statističkim podacima prikupljenima u skladu sa stavkom 2.”;

41. članak 49. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 49.

Preispitivanje

1. Komisija preispituje primjenu ove Uredbe i podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću u roku od 36 mjeseca nakon njezina stupanja na snagu. Komisija osobito evaluira područje primjene članka 6. i 6.db te potrebu za izmjenom područja primjene ove Uredbe ili njezinih određenih odredaba, uzimajući u obzir iskustvo stečeno primjenom ove Uredbe, kao i potražnju kupaca te tehnološka, tržišna i pravna kretanja. Prema potrebi izvješću se prilaže prijedlog izmjene ove Uredbe.
2. Izvješće o evaluaciji sadržava procjenu dostupnosti i upotrebljivosti europskih lisnica za digitalni identitet u području primjene ove Uredbe te procjenu treba li svim pružateljima online privatnih usluga koji se za autentifikaciju korisnika oslanjaju na usluge elektroničke identifikacije treće strane propisati obvezu prihvatanja upotrebe europskih lisnica za digitalni identitet.
3. Osim toga, svake četiri godine nakon izvješća iz prvog stavka Komisija podnosi izvješće Europskom parlamentu i Vijeću o napretku prema ostvarenju ciljeva ove Uredbe.

42. članak 51. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 51.

Prijelazne mjere

1. Sredstva za sigurnu izradu potpisa čija je sukladnost utvrđena u skladu s člankom 3. stavkom 4. Direktive 1999/93/EZ i dalje se smatraju kvalificiranim sredstvima za izradu elektroničkih potpisa prema ovoj Uredbi do 36 mjeseci nakon stupanja na snagu ove Uredbe.
2. Kvalificirani certifikati izdani fizičkim osobama prema Direktivi 1999/93/EZ i dalje se smatraju kvalificiranim certifikatima za elektroničke potpise prema ovoj Uredbi do 24 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe.”
- 2.a Upravljanje kvalificiranim sredstvima za udaljenu izradu elektroničkih potpisa i pečata od strane kvalificiranih pružatelja usluga povjerenja koji pružaju kvalificirane usluge povjerenja za upravljanje sredstvima za udaljenu izradu elektroničkih potpisa i pečata u skladu s člancima 29.a i 39.a nastavlja se razmatrati bez potrebe za dobivanjem kvalificiranog statusa za pružanje tih usluga upravljanja do 24 mjeseca nakon stupanja na snagu ove Uredbe.
- 2.b Kvalificirani pružatelji usluga povjerenja kojima je na temelju ove Uredbe dodijeljen kvalificirani status prije [datum stupanja na snagu Uredbe o izmjeni], koji primjenjuju metode provjere identiteta za izdavanje kvalificiranih certifikata u skladu s člankom 24. stavkom 1., nadzornom tijelu podnose izvješće o ocjeni sukladnosti kojim se dokazuje sukladnost s člankom 24. stavkom 1. što je prije moguće, a najkasnije 30 mjeseci nakon stupanja na snagu Uredbe o izmjeni. Dok nadzorno tijelo ne podnese takvo izvješće o ocjenjivanju sukladnosti i ne dovrši ocjenjivanje sukladnosti, kvalificirani pružatelj usluga povjerenja može se i dalje oslanjati na upotrebu metoda provjere identiteta utvrđenih u članku 24. stavku 1. Uredbe (EU) br. 910/2014.

43. Prilog I. mijenja se u skladu s Prilogom I. ovoj Uredbi;
44. Prilog II. zamjenjuje se tekstom utvrđenim u Prilogu II. ovoj Uredbi;
45. Prilog III. mijenja se u skladu s Prilogom III. ovoj Uredbi;
46. Prilog IV. mijenja se u skladu s Prilogom IV. ovoj Uredbi;
47. dodaje se novi Prilog V. kako je utvrđeno u Prilogu V. ovoj Uredbi;
48. ovoj se Uredbi dodaje novi Prilog VI.

Članak 52.

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Europski parlament

Za Vijeće

Predsjednik

Predsjednik

PRILOG I.

U Prilogu I. točka (i) zamjenjuje se sljedećim:

- „(i) informacije ili lokaciju usluga pomoću kojih je moguće provjeriti status valjanosti kvalificiranog certifikata;”.

PRILOG II.

ZAHTJEVI ZA KVALIFICIRANA SREDSTVA ZA IZRADU ELEKTRONIČKIH POTPISA

1. Kvalificirana sredstva za izradu elektroničkih potpisa moraju pomoću odgovarajućih tehničkih i postupovnih sredstava osigurati barem da:
 - (a) je u razumnoj mjeri osigurana povjerljivost podataka za izradu elektroničkog potpisa koji se upotrebljavaju za izradu elektroničkog potpisa;
 - (b) se podaci za izradu elektroničkog potpisa koji se upotrebljavaju za izradu elektroničkog potpisa praktički mogu pojaviti samo jedanput;
 - (c) se podaci za izradu elektroničkog potpisa koji se upotrebljavaju za izradu elektroničkog potpisa ne mogu, uz razuman stupanj sigurnosti, iz njega izvesti, te da je elektronički potpis pouzdano zaštićen od krivotvorenja korištenjem trenutno dostupnom tehnologijom;
 - (d) da zakoniti potpisnik može pouzdano zaštititi podatke za izradu elektroničkog potpisa koji se koriste za izradu elektroničkog potpisa od toga da ih koriste druge osobe.

2. Kvalificirana sredstva za izradu elektroničkih potpisa ne smiju mijenjati podatke koji se potpisuju niti priječiti prikazivanje takvih podataka potpisniku prije potpisivanja.

PRILOG III.

U Prilogu III. točka (i) zamjenjuje se sljedećim:

- „(i) informacije ili lokaciju usluga pomoću kojih je moguće provjeriti status valjanosti kvalificiranog certifikata;”.

PRILOG IV.

U Prilogu IV. točka (j) zamjenjuje se sljedećim:

„(j) informacije ili lokaciju usluga provjere statusa valjanosti pomoću kojih je moguće provjeriti status valjanosti kvalificiranog certifikata.”.

PRILOG V.

ZAHTJEVI ZA KVALIFICIRANU ELEKTRONIČKU POTVRDU ATRIBUTA

Kvalificirane elektroničke potvrde atributa sadržavaju:

- (e) naznaku, barem u obliku prikladnom za automatiziranu obradu, da je potvrda izdana kao kvalificirana elektroničke potvrda atributa;

- (f) skup podataka koji nedvojbeno predstavlja kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja koji izdaje kvalificirane elektroničke potvrde atributa, uključujući barem državu članicu u kojoj pružatelj ima poslovni nastan i:
 - za pravnu osobu: naziv i, prema potrebi, registracijski broj kako je navedeno u službenoj evidenciji,
 - za fizičku osobu: ime osobe;

- (g) skup podataka koji nedvojbeno predstavlja subjekt na kojeg se odnose potvrđeni atributi; ako se koristi pseudonim, on se mora jasno navesti;

- (h) potvrđene attribute, uključujući, prema potrebi, informacije potrebne za određivanje onoga što ti atributi obuhvaćaju;

- (i) podatke o početku i kraju roka valjanosti potvrde;

- (j) identifikacijsku oznaku potvrde, koja mora biti jedinstvena za kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja i, prema potrebi, podatak o tome kojem sustavu potvrda pripada ta potvrda atributa;
- (k) kvalificirani elektronički potpis ili kvalificirani elektronički pečat kvalificiranog pružatelja usluga povjerenja koji izdaje certifikat;
- (l) lokaciju na kojoj je besplatno dostupan certifikat koji podržava kvalificirani elektronički potpis ili kvalificirani elektronički pečat iz točke (g);
- (m) informacije ili lokaciju usluga pomoću kojih je moguće provjeriti status valjanosti kvalificirane potvrde.

PRILOG VI.

MINIMALNI POPIS ATRIBUTA

U skladu s člankom 45.d države članice osiguravaju da se poduzmu mjere da kvalificirani pružatelji elektroničkih potvrda atributa mogu na zahtjev korisnika elektroničkim putem provjeriti vjerodostojnost sljedećih atributa uspoređivanjem s relevantnim vjerodostojnim izvorom na nacionalnoj razini ili putem imenovanih posrednika priznatih na nacionalnoj razini u skladu s nacionalnim pravom ili pravom Unije te u slučajevima kad se ti atributi oslanjaju na vjerodostojne izvore u javnom sektoru:

1. adresa
2. dob
3. spol
4. bračno stanje
5. sastav obitelji
6. nacionalnost ili državljanstvo
7. obrazovne kvalifikacije, titule i licencije
8. stručne kvalifikacije, titule i licencije
9. javne dozvole i odobrenja
10. financijski podaci i podaci o poduzeću.

PRILOG VII.

ZAHTJEVI ZA ELEKTRONIČKU POTVRDU ATRIBUTA KOJU IZDAJE JAVNO TIJELO ODGOVORNO ZA AUTENTIČNI IZVOR ILI KOJA SE IZDAJE U NJEGOVO IME

Elektronička potvrda atributa koju izdaje javno tijelo odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime sadržava:

- a) naznaku, barem u obliku prikladnom za automatiziranu obradu, da je potvrda izdana kao elektronička potvrda atributa koju izdaje javno tijelo odgovorno za autentični izvor ili koja se izdaje u njegovo ime;
- b) skup podataka koji nedvojbeno predstavlja javno tijelo koje izdaje elektroničku potvrdu atributa, uključujući barem državu članicu u kojoj to javno tijelo ima poslovni nastan i njegov naziv te, prema potrebi, njegov registracijski broj kako je navedeno u službenoj evidenciji;
- c) skup podataka koji nedvojbeno predstavlja subjekt na koji se odnose potvrđeni atributi; ako se koristi pseudonim, on se mora jasno navesti;
- d) potvrđene atribute, uključujući, prema potrebi, informacije potrebne za određivanje onoga što ti atributi obuhvaćaju;
- e) podatke o početku i kraju roka valjanosti potvrde;
- f) identifikacijsku oznaku potvrde, koja mora biti jedinstvena za javno tijelo izdavatelja i, prema potrebi, podatak o tome kojem sustavu potvrda pripada ta potvrda atributa;
- g) kvalificirani elektronički potpis ili kvalificirani elektronički pečat tijela izdavatelja;
- h) lokaciju na kojoj je besplatno dostupan certifikat koji podržava kvalificirani elektronički potpis ili kvalificirani elektronički pečat iz točke (g);
- i) informacije ili lokaciju usluga pomoću kojih je moguće provjeriti status valjanosti potvrde.
